

Wees volwassen in jouw verstand. De rol van het verstand in onze omgang met Gods zalving. Door Jan Willem Bakker.

Inhoudsopgave

A. Inleiding

De oproep tot volwassenheid in het verstand. Volwassen verstand en de zalving van de Heilige Geest. Focus en reden voor dit artikel.

B. Het verstand en Gods scheppingsorde.

Volwassen verstand en menselijke wijsheid. Actief verstand en menselijke activiteiten. Wat is volwassen denken? Orde in de schepping en orde in het denken. Het ordelijk denken van Jezus. Het juiste evenwicht.

C. Het menselijk verstand en Gods zalving

De rol van het verstand in ons partnerschap met de Heilige Geest. Paulus' discussie van tongetaal als voorbeeld. Het mysterieuze argument uit Jesaja. Zelfbeheersing in de omgang met Gods zalving. De 'regisseur' zalving. De zalving van waarheid en onderscheid. Stappen in toetsing. Overige principes van de omgang met profetie. Toetsing als medicijn tegen verwarring. Waarom maar drie?

D. Hoe wordt ons verstand volwassen?

Een gezond en volwassen verstand groeit natuurlijk. Bolwerken die deze groei belemmeren. Bolwerken inzake de rol van het verstand. Het autoritaire leiderschapsmodel. De grenzen van leiderschap. Corrigeerbaarheid en Gods zalving. Volwassenheid in het verstand is een keuze.

E. Samenvatting.

F. Appendix I. Drie toelichtingen.

Over het begrip zalving. Geest, ziel, verstand en lichaam. De historische ontwikkeling van charismatisch anti-intellectualisme.

G. Appendix II. Gods denkprincipes en joods en Grieks denken

Regels voor joods denken en Grieks denken. Paulus en Griekse logica. Jezus en de wet van de uitgesloten derde. De opstanding lost een schijnbare tegenstelling op. Het juiste perspectief.

H. Eindnoten

A. Inleiding

De oproep tot volwassenheid in het verstand

Paulus roept ons gelovigen op om 'volwassen te zijn in ons verstand' (1 Kor. 14:20). Het is heel opmerkelijk dat hij deze oproep juist in de eerste brief aan Korinthe doet. In de eerste

drie hoofdstukken van zijn brief benadrukt hij namelijk de fundamentele beperkingen van het menselijke verstand. Wij kunnen volgens Paulus de werkelijkheid van God alleen vatten door de inspiratie van de Heilige Geest, die alle diepten van God onderzoekt en kent (2:10,11). Wij kunnen hierbij niet vertrouwen op menselijke wijsheid die mensen zelf hebben uitgedacht. Deze wijsheid kan God niet kennen en ziet het evangelie als dwaasheid (2:13). Ongetwijfeld blikte Paulus via deze woorden terug op zijn recente ervaringen in Athene, het toenmalige centrum van intellectuele trots. Op een paar uitzonderingen na stonden de Atheense wijsgeren en wijsneuzen totaal niet voor het evangelie open (Hand. 17:16:34).

Het is eveneens opmerkelijk dat Paulus deze oproep juist aan de gemeente van Korinthe doet. Korinthe was de absolute tegenpool van het trotse, intellectuele Athene. Het was een ruige havenstad die zelfs naar de maatstaven van de klassieke wereld berucht was vanwege haar immoraliteit en prostitutie. Bovendien waren de gemeenteleden niet in de eerste plaats uit de elite van de stad afkomstig, maar vooral uit de maatschappelijke onderlaag. Toch koos God ervoor om juist in deze stad een belangrijke gemeente te stichten. Deze keuze illustreert een algemeen principe in Gods koninkrijk. De Heer wil dat ieder mens tot bekering komt, ook mensen met macht en aanzien (1 Tim. 2:3,4). Maar tegelijkertijd trekt God degenen die zwak, dwaas en onaanzienlijk zijn regelmatig voor boven hen die naar wereldse maatstaven sterk, wijs en aanzienlijk zijn. Op deze manier wil God aantonen dat alleen Hij de bron is van echte kracht, waarheid en zegen, zodat niemand een gegronde reden heeft voor trots of eigendunk (1 Kor. 1:18-31).

Uit het feit dat God deze oproep juist aan de Korinthiërs deed kunnen wij afleiden dat deze oproep voor alle gelovigen geldt. Volwassen zijn in het verstand is niet alleen nodig voor wijze, hoogopgeleide en intellectuele gelovigen, maar net zo goed voor laagopgeleide en weinig intelligente gelovigen. Paulus legde in Zijn brief dan ook vele zaken uitgebreid uit, en deed daarmee een intensief beroep op het gebruik van het verstand van de gelovigen in Korinthe.

Volwassen verstand en de zalving van de Heilige Geest

Het is nog eens extra opmerkelijk dat Paulus deze oproep in hoofdstuk 14 doet. Van alle gedeelten in het nieuwe testament gaan de hoofdstukken 12 en 14 van de eerste Korinthe brief immers het meest uitgebreid en gedetailleerd in op de zalving van de Heilige Geest, met name op de 'charismata'. Deze term slaat op specifieke uitingen van de werking of zalving van de Heilige Geest, en worden meestal vertaald met genadegaven of geestesgaven.

Paulus constateerde dat deze 'geestesgaven' sterk werkzaam waren in de gemeente' (1 Kor. 1:7). Tegelijk bleek er nog veel zonde en wanorde te heersen, zowel in de persoonlijke levens van de leden als in hun bijeenkomsten. Dit onderstreept dat de geestesgaven, net als onze redding, een kwestie zijn van Gods genade zijn, en niet een beloning van ons goede gedrag. Dit voorbeeld van Korinthe toont verder dat God Zijn zalving niet direct van ons wegneemt als er ernstige misstanden in ons leven zijn. Maar uit het feit dat wij nog steeds krachtige manifestaties van Zijn zalving ervaren, mogen wij desondanks niet afleiden dat God deze misstanden kennelijk niet zo erg vindt.

Paulus hield de Korinthiërs in dit verband het voorbeeld van Israël in de woestijn voor (hoofdstuk 10). Deze generatie Israëlieten ervoer menig spectaculaire manifestatie van Gods kracht. Vanwege hardnekkige rebellie en diverse grove zonden stierf de meerderheid echter

uiteindelijk in de woestijn, en bereikte het beloofde land dus nooit. Op dezelfde manier kunnen wij hedendaagse gelovigen grove problemen ervaren als wij niet breken met zonde en wanorde. In het ergste geval kan kunnen ons zelfs christelijk leven en bediening uiteindelijk helemaal stranden. Paulus deed dan ook zijn uiterste best om de Korinthiërs te corrigeren en op het juiste geestelijke spoor te zetten.

Een belangrijke misstand die Paulus adresseerde was een verkeerde omgang met de genadegaven van de Heilige Geest. Dit is de directe context waarin hij zijn oproep deed aan de Korinthiërs om volwassen te zijn in het verstand. Deze volwassenheid is namelijk van uitnemend belang om wel wijs, effectief en verantwoord met Zijn genadegaven en zalving om te kunnen gaan. Hieruit kunnen wij afleiden dat het gebruik van ons volwassen verstand en ‘geestelijke zaken’, zoals de werking van de Heilige Geest, beslist geen tegenstelling vormen. De Heilige Geest communiceert met ons via onze geest (Rom. 8:16). Maar Zijn signalen moeten wel in ons verstand landen om hier in de praktijk wat mee te kunnen doen. In onze omgang met de werking van de Heilige Geest kunnen wij ons verstand dan ook beslist niet aan de kapstok hangen. Volwassen gebruik van ons verstand is juist een voorwaarde om Gods zalving, en andere geestelijke zaken, goed te kunnen begrijpen. En dit begrip is weer een voorwaarde om in de praktijk wijs, verantwoord en effectief met de zalving van de Heilige Geest om te gaan.

Paulus geeft zelf in deze brief hiervan het voorbeeld. Weliswaar laat hij zich in deze brief heel negatief uit over menselijke wijsheid, en benadrukt hij onze totale afhankelijkheid van de Heilige Geest in het kennen van God. Maar hij laat zich beslist niet negatief uit over de rol van het verstand in geestelijke zaken zelf, integendeel. In Zijn afhankelijkheid van de Heilige Geest gebruikt Paulus tegelijk zijn verstand uiterst actief. Hij redeneert en argumenteert wat af in deze brief. Zo legt Paulus onder meer zeer gedetailleerd uit wat het doel is van de profetie en tongentaal, en hoe deze gaven van de Heilige Geest in de praktijk uitwerken.

Focus en reden van dit artikel

In dit artikel wil ik bespreken wat volwassenheid in het verstand precies betekent. De reden hiervoor is dat ik onder gelovigen regelmatig een onbegrip en gebrek aan evenwicht constateer ten opzichte van de relatie tussen het verstand en het werk van de Heilige Geest. Zo heeft in de gereformeerde traditie, waar ik zelf uit kom, de rol van het verstand een onevenredig grote nadruk gekregen. Deze traditie erkent de bijbel als de hoofdbron van en norm voor de waarheidⁱ. Gedegen studie en kennis van de bijbel is dan ook zeker een grote kracht van deze traditie. Deze traditie erkent voorts ook de Heilige Geest als de ‘geest der waarheid’, als de derde persoon van God.

Maar lange tijd heeft deze traditie in de praktijk weinig daadwerkelijke ervaring gehad met het actieve spreken en werk van de Heilige Geest. De gereformeerde traditie wantrouwde zelfs gelovigen die claimden deze ervaring wel te hebben. Daarom leunde deze traditie in haar uitleg en toepassing van de bijbelse waarheid sterk op het menselijk verstand. Overdracht van verstandelijke kennis van geloofswaarheden stond in de praktijk centraal. Gods kracht en hulp bij levensvernieuwing en praktische problemen kwam hierbij weinig uit de verf. Ook onttaarde deze verstandelijke kennis soms in kunstmatige theologische constructiesⁱⁱ. Dit

overmatig vertrouwen op het menselijk verstand kenmerkt(e) overigens ook een flink deel van de rooms-katholieke theologen.

Vele charismatische gelovigen daarentegen hebben de neiging het werk van de Heilige Geest en het verstand tegenover elkaar te stellen. Zij zien het verstand eerder als een stoorzender voor de Heilige Geest dan als een hulp, en stellen actief gebruik van het verstand soms automatisch gelijk aan 'wereldse wijsheid'. Dit geldt zelfs voor sommige intelligente gelovigen die in hun dagelijks werk hun verstand zeer actief en op hoog niveau gebruiken. Maar als zij met 'geestelijke zaken' bezig zijn, draaien zij de knop van hun verstand om, en zetten deze op een laag pitje. Dit wantrouwen ten opzichte van het verstand maakt charismatische gelovigen gevoelig voor verwarring en misleiding, en voor wanpraktijken in de omgang met Gods zalving.

Om de bijbelse oproep tot volwassenheid in het verstand goed te begrijpen, zal ik in dit artikel eerst uitgebreid ingaan op de rol en denkprincipes van het verstand in Gods scheppingsorde, die ook gelden voor ons leven in Gods koninkrijk. Het onderwijs van Jezus is hiervan een treffende illustratie. Hierna komt de rol van het menselijk verstand in onze omgang met de zalving van de Heilige Geest nader aan de orde. De eerste brief aan Korinthe zal hierbij een belangrijke leidraad vormen. Tot slot zal ik er diverse redenen bespreken die de groei in volwassenheid van het verstand onder gelovigen kunnen blokkeren, waarna ik een samenvatting van dit artikel zal geven.

In appendix I zal ik ter verdere verheldering drie onderwerpen kort toelichten. Eerst zal ik ingaan op het begrip zalving. Daarna zal ik het onderscheid tussen geest, ziel en lichaam behandelen, en de plaats van het verstand hierin. Ik sluit deze appendix af met een korte toelichting van enkele historische factoren die de charismatische onderwaardering van het verstand hebben veroorzaakt of versterkt. In appendix II wil ik tot slot nog wat dieper ingaan op Gods scheppingsprincipes in de werking van ons denken. Hierbij wil ik ook kort aandacht schenken aan het vraagstuk van de relatie tussen joods-bijbels denken en Grieks filosofisch denken, dat een telkens terugkerend thema is in de kerkgeschiedenis. Wij zullen hierbij een verrassende ontdekking doen over het denken van Jezus en van Paulus!

B. Gods visie op ons verstand

Volwassen verstand en menselijke wijsheid

Het menselijk verstand kan nooit dienen als de hoofdbron van kennis, wijsheid en waarheid. Maar aan de andere kant heeft de Heer ons verstand wel een heel belangrijke rol gegeven. Hij heeft de wereld ordelijk en met wijsheid geschapen. Juist met ons verstand kunnen wij deze orde bestuderen en doorgronden. Paulus stelt zelfs dat wie de schepping eerlijk met zijn verstand onderzoekt, wel moet concluderen dat God bestaat, en enorme eeuwige kracht bezit (Rom. 1:18-21). Weliswaar kunnen wij geen relatie hebben met de Heer zonder de Heilige Geest. Evenmin kunnen wij zonder de Heilige Geest Gods diepten en bedoelingen kennen en begrijpen. Maar het feit dat Hij bestaat, kunnen wij in principe dus wel met ons verstand doorgronden.

Door de zondeval wil de mens echter God niet erkennen. God heeft niet als straf voor de zonde de mens zijn verstandelijke vermogen afgenomen. De mens kan daarom nog steeds logisch redeneren, en mede daarom zeer veel presteren. Dit principe gold al voor de rebelse

generaties van vlak na de zondeval, en dat principe geldt vandaag de dag nog steeds. Maar door de zondeval geeft de mens aldoor openingen aan intellectuele en demonische bolwerken die zijn verstand verduisteren. De mens gaat dan onder meer zijn verduisterde verstand gebruiken om Gods bestaan weg te redenen, en bewijzen te zoeken dat Hij niet kan bestaan. Dit verstand raakt vervolgens dusdanig verduisterd dat het ook niet langer meer in staat is om het getuigenis van Gods bestaan in de schepping te ontwaren. Uiteindelijk gaat de mens in zijn misplaatste trots zelfs beweren dat wie zijn verstand gebruikt, niet in God kan geloven!

Actief verstand en menselijke activiteiten

Net zoals wij vrijwel niets tot stand kunnen brengen zonder ons lichaam actief te gebruiken, zo kunnen wij evenmin veel zonder ons actieve verstand. De onmisbare rol van het verstand geldt voor ieder mens, of zijn IQ nu hoog of laag is. Dit principe geldt niet alleen voor wetenschappers die ingewikkelde vraagstukken aan het onderzoeken en doordenken zijn. Deze belangrijke rol geldt net zo goed voor het oplossen voor hele praktische vraagstukken in het dagelijkse leven. Deze rol geldt voor een fietsenmaker of automonteur die zich afvraagt hoe hij een kapot voertuig het beste kan repareren. En het geldt voor een kok die even goed moet nadenken of twee ingrediënten bij elkaar passen, et cetera. Jesaja geeft een prachtig voorbeeld van dergelijke praktisch gebruik van ons verstand. Hij beschrijft de wijsheid van een boer die precies weet en begrijpt met welk instrument hij welk gewas moet bewerken en oogsten (Jesaja 28:23-29). Jesaja noemt dergelijk praktisch begrip ook een vorm van door God gegeven wijsheid. Het is een begrip van principes die God in de schepping heeft gelegd, en die wij met ons verstand kunnen doorgronden.

Het belang van het verstand voor al onze werkzaamheden, inclusief hele praktische, blijkt ook uit het woord dat Paulus in 1 Kor. 14: 20 gebruikt. Meestal gebruikt hij voor verstand een woord dat enerzijds slaat op verstand in het algemeen, maar tegelijk de bijbetekenis kan hebben van wijsgerig, intellectueel denken. Het woord dat hij in 1 Kor. 14: 20 voor verstand gebruikt betekent echter letterlijk 'middenrif'. Paulus bedoelt hier alledaags nuchter en helder denken mee. Zogezegd is dergelijk denken net zo belangrijk voor mensen met een zeer praktische instelling als voor mensen die beschouwend en filosofisch zijn ingesteld. In het Nederlands gebruiken wij voor dergelijk nuchter, praktisch en helder denken de term 'boerenverstand'. In het licht van de eerder genoemde tekst in Jesaja 28 is deze term in dit verband best heel passend.

Wat is volwassen denken?

Maar wat zijn nu de kenmerken van volwassen denken? Het is opvallend dat Paulus niets over deze kenmerken zegt. Kennelijk gaat Paulus ervan uit dat deze kenmerken wel voor iedereen duidelijk en vanzelfsprekend zijn, zelfs voor de ruige Korinthiërs die alles behalve intellectueel ingesteld waren. Uit Paulus' vele en uitgebreide uitleggingen in zijn brief kunnen wij wel de hoofdkenmerken van een volwassen verstand afleiden. Zo probeert een volwassen verstand inzicht te krijgen in elementaire vragen als wat, hoe, wie of voor wie (en wie niet), waarom (of waarom niet), met welk doel, in welke mate, tegen welke prijs, e.d. Het volwassen verstand doet dit actief en ijverig, en is dus niet lui of gemakzuchtig.

Kritisch onderscheid is eveneens een onderdeel van een volwassen verstand. Wij maken kritisch onderscheid tussen wat waar en onwaar is, zuiver en onzuiver, waardevol en

waardeloos, opbouwend en afbrekend, et cetera. Zelfbeheersing is eveneens een onderdeel van volwassen, zindelijk denken. Zelfbeheersing is een belangrijke vrucht van de geest, dus is het ongetwijfeld ook een kenmerk van een volwassen christelijk verstand (Gal. 5:23). Zelfbeheersing in ons verstand betekent onder meer dat wij ons voldoende concentreren op wat wij willen begrijpen, en dat wij ons niet laten afleiden door impulsieve gedachten, heftige emoties, of groepsdwang.

De Nederlandse taal kent een heel treffende term voor dergelijk volwassen verstand: zindelijk denken. Een kind dat opgroeit moet zindelijk worden. Op dezelfde manier dient ons denken ook zindelijk te worden. De term zindelijk toont ook een ander kenmerk van een volwassen verstand: zelfbeheersing. Een kind dat zindelijk is moet zijn stoelgang en blaas leren te beheersen. Op dezelfde manier vereist zindelijk denken een goede beheersing van het eigen gedachteleven. De term zindelijkheid is ook om een andere reden heel toepasselijk. Wij wachten met zindelijkheidsstraining niet tot mensen dertig zijn, maar leren kinderen dit al vrij vroeg. Op dezelfde manier kunnen wij beter maar zo snel mogelijk volwassen, zindelijk, worden in ons denken. Wij schieten er uiteraard niet mee op als mensen zich op hun veertigste nog gedragen als een kip zonder kop.

Orde in de schepping en orde in het denken

Om de orde die de Heer in de schepping heeft gelegd te begrijpen, heeft de Heer ons het vermogen gegeven om zelf ook ordelijk te denken. Dergelijk ordelijk denken is dan ook zeker een hoofdkenmerk van volwassen, zindelijk denken. Dergelijk zindelijk denken volgt dan ook bepaalde regels. Redeneringen die deze regels overtreden zijn daarom bij voorbaat onjuist of ongeldig. Om heel kort een paar regels als voorbeeld te noemen: een conclusie moet logisch volgen uit het betoog, en er niet zomaar aan zijn vastgeplakt. Ook moeten wij oorzakelijkheid niet verwarren met gelijktijdigheid. Een zogeheten cirkelredenering, waarin je a uit b afleidt, en vervolgens b weer uit a, is ongeldig, en een argument mag eveneens zichzelf niet tegensprekenⁱⁱⁱ.

Deze regels zijn van alle tijden en voor alle volken. De Heer heeft alle mensen naar Zijn beeld geschapen. Ondanks de vele raciale en culturele verschillen vormt de mensheid daarom een fundamentele biologische en geestelijke eenheid. Daarom kan het offer van Jezus' kruisdood ook voor alle mensen gelden, ongeacht hun afkomst of achtergrond. Deze eenheid geldt ook voor de hersenen en de structuren van het denken. De basiselementen van zindelijk denken waarmee de mens de 'werken van de Heer' kan doorgronden, gelden dan ook voor alle mensen. Weliswaar zijn bestaan er in de mensheid vele verschillende manieren van redeneren, die mede cultureel worden bepaald. Ook kunnen deze principes op verschillende wijzen zijn verwoord. Maar mensen van heel verschillende culturen kunnen Gods denkgeregels in principe herkennen, begrijpen en erkennen, en volgen deze principes in de praktijk doorgaans ook^{iv}.

Het voert te ver om te diep op genoemde denkprincipes in te gaan. Ik zal hier in appendix II nog enige nadere aandacht aan geven. Hoe dan ook, dergelijke regels van ordelijk denken gelden net zo voor abstracte wetenschappelijke vraagstukken als voor hele alledaagse praktische vraagstukken. Als wij volwassen zijn in ons verstand passen wij dergelijke regels in de praktijk haast automatisch toe, ook al zijn wij ons daarvan vaak helemaal niet bewust.

Dergelijke basisregels van ordelijk denken zijn dus uitingen van de orde die de Heer in ons door Hem geschapen brein heeft gelegd, en in de schepping als geheel.

Het ordelijke denken van Jezus

Jezus was praktisch getraind als een timmerman, en zeker niet als een abstract denker. Veel van Zijn onderwijs was beeldend van aard, en bestond uit concrete verhalen, gelijkenissen, zoals die van de verloren zoon, de barmhartige Samaritaan, e.d. Ook gebruikte Hij vele aanschouwelijke beelden als illustraties van geestelijke waarheden, zoals de ‘kameel die moeilijk door een oog van naald gaat’, et cetera. Jezus liet Zich uiteraard beslist niet leiden door menselijke wijsheid, en zette Zijn eigen verstand niet op de troon van Zijn leven. Jezus liet Zich juist constant leiden door de Heilige Geest. Zijn gedachten waren tevens tijdens Zijn gehele leven volledig in overeenstemming met Gods werkelijkheid en mens- en wereldbeeld. Daarom maken wij gelovigen ons, door de Heilige Geest, ook de gedachten van Christus eigen (1 Kor. 2:16).

Dat betekent echter niet dat Jezus Zijn verstand op een laag pitje zette. Jezus dacht en redeneerde uiterst helder en ordelijk, wat ook in zijn onderwijs blijkt. Ook deed Hij in Zijn onderwijs een beroep op ons vermogen actief en zindelijk te denken, op ons ‘boerenverstand’. Een goed voorbeeld is Zijn waarschuwing voor valse profeten (Matth. 7:15-20). Hij volgt hier een heel eenvoudige, maar overtuigende redenering. Hij begint met een voor ieder overbekend principe: een goede boom brengt goede vruchten voort en geen slechte. En een slechte boom brengt slechte vruchten voort, en geen goede. Als je dus een boom met slechte vruchten tegenkomt, kun je hier dus automatisch uit concluderen dat dit een slechte boom is.

Jezus paste dit simpele principe vervolgens toe op profeten, of andere geestelijke leiders. Uit hun ‘vruchten’, hun gedragingen en houding, kun je afleiden of zij goede of slechte ‘bomen’ zijn. Als zij geldzuchtig zijn, mensen uitbuiten of liegen en bedriegen, e.d., dan moeten wij concluderen dat zij slechte ‘bomen’ zijn, ook al doen zij zich vroom voor en lijkt hun bediening op het eerste gezicht wellicht krachtig. Daaruit moeten wij weer afleiden dat zulke profeten of leiders niet namens de Heer optreden. De Heer is immers een goede boom, en geen slechte. Deze profeten en leiders moeten wij dus niet volgen.

Twee andere voorbeelden van Jezus’ heldere argumentatie

In Lukas 13: 10-17 vinden wij een twee andere prachtige voorbeelden van Jezus’ vermogen helder, scherp, spitsvondig en ordelijk te denken en te argumenteren. In het eerste voorbeeld verdedigt Hij Zich tegen de kritiek van een religieuze leider die boos was omdat Jezus tijdens Zijn onderwijs in een synagoge op de sabbatdag een vrouw bevrijdde en genas. Deze vrouw was al achttien jaar gebonden door een demonische geest die haar helemaal krom maakte. Als antwoord op deze kritiek maakt Hij ordelijke, logische stappen in zijn redenering. Hij stelde om te beginnen dat iedere religieuze leider op de sabbat zijn os of ezel losmaakte om die in een voederbak te laten eten en drinken. Vervolgens noemt Hij deze vrouw een ‘dochter van Abraham’. Daarmee geeft Hij aan dat zij veel meer waard is dan een os of ezel. Voor de religieuze leiders was het dus wel toegestaan om op sabbat een os of een ezel ‘los te maken’ voor het welzijn van het dier. Dan zou het volgens Jezus’ redenering heel onlogisch en hypocriet zijn om niet toe te staan dat een dochter van Abraham op de sabbatdag voor haar welzijn los wordt gemaakt van een satanisch juk dat haar al achttien onderdrukte.

Jezus maakt nog een volgende stap in zijn redenering. Hij geeft niet alleen aan dat het toegestaan is om deze vrouw op de sabbatdag te bevrijden, maar zelfs noodzakelijk (het woord dat de NBV met 'mocht' vertaalt betekent eigenlijk 'moet'). Daarmee verwijst Jezus op een subtiële maar heldere manier naar Gods oorspronkelijke doel met de sabbatdag. God heeft deze dag niet ingesteld om mensen het leven zuur te maken, wat de religieuze leiders in Zijn tijd er wel van hadden gemaakt. Deze dag heeft God juist bedoeld om Israël nog eens extra te bepalen bij Zijn goedheid en zegen, inclusief Zijn zegen van genezing. Daaruit kunnen wij met ons boerenverstand dan weer afleiden dat de sabbatdag bij uitstek een dag is om Zijn volk van satanische jukken te bevrijden, zo mogelijk nog meer dan andere dagen!

Lukas 14:1-6 bespreekt een soortgelijk geval waarin Jezus dezelfde logica gebruikt om Zijn critici de mond te snoeren. Hij genas op sabbat een man met een ernstig geval van waterzucht, of oedeem, ernstige ophoping van vocht rondom de lichaamscellen. Hij stelde dat iedere aanwezige, ook Zijn critici, op sabbat hun zoon, of zelfs hun os, meteen zouden redden als deze op de sabbat in een put met water viel. Dan is het niet meer dan logisch en volstrekt gerechtvaardigd dat Jezus deze aan waterzucht lijdende man ook op sabbat van deze ziekte redde en genas.

Het juiste evenwicht

Uiteraard moeten ook wij gelovigen accepteren dat er grenzen zijn aan ons verstand, aan ons kennen en begrijpen (1 Kor. 13:9). Vele gedachten en dimensies van God gaan ons verstand te boven. En van andere waarheden over God en de geschapen werkelijkheid begrijpen wij wel wat, maar lang niet alles. Voorbeelden zijn het waarom van het lijden, de precieze relatie tussen Gods plannen voorbestemming en onze vrijheid en verantwoordelijkheid. Ook begrijpen wij het waarom van een opdracht van de Heer niet altijd meteen. Desondanks moeten wij zo'n opdracht wel gehoorzamen als wij opmerken dat de Heer dit van ons vraagt. Dit principe geldt ook eveneens voor een opvatting of openbaring die wij niet of nog niet begrijpen. Als wij met zekerheid vaststellen dat God de bron is van deze opvatting en openbaring, moeten wij deze wel als waarheid accepteren^v.

Tegelijk landt Gods waarheid, kennis en openbaring het best in ons als wij volwassen in ons verstand zijn. Dit houdt dus in dat wij het verstand actief gebruiken volgens de basisregels van zindelijk denken, juist ook in 'geestelijke zaken'. Zoals de voorbeelden van Paulus en Jezus tonen, zijn de afhankelijkheid van de openbaring en inspiratie van de Heilige Geest en een helder, actief en ordelijk verstand geen tegenstelling, integendeel. De rol van beiden in ons leven is onontbeerlijk. Zonder de openbaring en inspiratie van de Heilige Geest eindigen wij met menselijke wijsheid. Ook onze theologische constructies zijn dan niet meer dan menselijke bedenksels, hoe vroom deze ook mogen klinken, en hoe slim deze ook zijn uitgedacht. Maar aan de andere kant komt de inspiratie van de Heilige Geest pas echt tot Zijn recht en doel als deze wordt verwerkt door een gezond, helder en ordelijk verstand.

Ook het begrip van geestelijke principes van Gods koninkrijk landen het beste in een dergelijk volwassen verstand. Dat geldt eveneens voor het begrip om verstandig en effectief om te gaan met Gods zalving in ons leven. Ons verstand dient dan als een gezonde ondergrond voor werking van de zalving en inspiratie van de Heilige Geest. In de volgende paragraaf zal ik hiervan enkele voorbeelden bespreken uit 1 Kor. 14. Dit is dus het hoofdstuk

waarin Paulus oproept om in ons verstand volwassen te worden. Hij doet deze oproep zodat wij de misstanden in het gebruik van Gods zalving die hij hier beschrijft, kunnen voorkomen.

C. Het menselijk verstand en Gods zalving

De rol van het verstand in ons partnerschap met de Heilige Geest

In zijn discussie concentreert Paulus zich vooral op het gebruik van tongentaal en profetie. Maar uit zijn discussie van deze twee genadegaven kunnen wij algemene principes afleiden die gelden voor onze omgang met vele aspecten van de zalving die Hij ons toevertrouwt. Een hoofdprincipe is dat de Heer ons als volwassen partners wil gebruiken in Zijn koninkrijk. Wij zijn erfgenamen en geen slaven meer. Evenmin zijn wij robots of spelers uit een poppenspel die de Heer automatisch aanstuurt zonder dat onze eigen persoonlijkheid een rol speelt.

In het oude testament lezen wij dat de Heilige Geest soms mensen greep en heel sterk aanstuurde. En de roeping van oudtestamentische profeet hield toen in dat zij soms opdrachten kregen waar zij totaal geen zin in hadden. Jona, die uiteindelijk tegen zijn wil gedwongen werd om naar Nineveh te gaan en daar te profeten is hiervan een spectaculair voorbeeld. Ook in deze nieuwtestamentische tijden kan de Heer kan ons in uitzonderlijke gevallen opdrachten geven die wij die niet begrijpen of die wij niet leuk vinden. Verder worden wij in het nieuwe testament opgeroepen om voortdurend vervuld te zijn van de Heilige Geest. Dan werkt Zijn kracht en inspiratie optimaal en ons, en wordt Zijn zalving minimaal geremd en vertroebeld door onze eigen kracht en inzicht.

Maar de regel is en blijft dat Hij ons als actieve en verantwoordelijke medewerkers van al de ‘schatten’ van Zijn zalving en genade wil gebruiken. Voorts wil Hij zeker dat wij onze wil en gedachten aan Hem onderwerpen. Maar onderwerping van onze wil en verstand is totaal iets anders dan het uitschakelen of vernietigen van deze wil en dit verstand. Hij wil dat wij er zelf vrijwillig voor gaan kiezen om onze wil en ons verstand in harmonie brengen met Zijn bedoelingen, plannen en gedachten.

Juist om die reden wil Hij ons het doel en de werking van de diverse manifestaties van de zalving van de Heilige Geest laten begrijpen. In de maatschappij is het uiteraard al belangrijk dat medewerkers begrijpen wat het doel is van hun activiteiten, en hoe je precies met alle apparatuur, hulpmiddelen en procedures in het werk om moet gaan. Dat werkt motiverend en helpt hen fouten te vermijden. Onze hemelse Vader weet dat het voor ons gelovigen net zo motiverend en belangrijk is om het doel van onze taak te begrijpen, en te begrijpen hoe wij om moeten gaan met de zalving die Hij ons beschikbaar stelt. De fouten die de Korinthiërs maakten waren voor een belangrijk deel te herleiden tot het feit dat zij dit allemaal niet begrepen. Paulus legde hun dan ook uit wat het doel is van de genadegaven, en hoe je hier precies mee om moet gaan.

Paulus’ discussie van tongentaal als voorbeeld

Uit Paulus’ beschrijving van het probleem rondom tongentaal valt af te leiden dat deze gave voor de Korinthiërs een uiterst boeiend verschijnsel was. Daar kunnen wij ons best wel wat bij voorstellen. Voor een nieuwe gelovige is het natuurlijk apart als hij ineens in een taal gaat spreken die hijzelf niet kent. En dit wordt nog sterker als deze vreemde taal allerlei klanken bevat die sterk afwijken van het normale klankenpallet van zijn eigen taal! Het is dan

verleidelijk om tongentaal als het ultieme bewijs te beschouwen van de werking van Gods zalving in zijn leven. De Korinthiërs bezweken kennelijk voor deze verleiding. Zij gingen daarom te pas en te onpas in tongen spreken, zonder goed te begrijpen waarvoor deze gave wel en waarvoor deze niet bedoeld is.

Paulus legde uit dat tongentaal zeker een belangrijke genadegave is. Hij zei dan ook dankbaar te zijn om nog vaker in tongen te spreken dan de gelovigen in Korinthe zelf. Door het spreken in tongen bouwen wij onszelf op; wij groeien in Zijn kracht, genade en waarheid. Uit de verzen 14 en 15 blijkt dat wij eveneens in tongen kunnen bidden en zingen, wat velen van ons zelf ook uit ervaring weten. Paulus geeft aan dat de eigen geestelijke opbouw het hoofddoel is van het spreken in tongen. Het is vooral een privé zaak tussen God en ons. Het feit dat ons ‘verstand onvruchtbaar’ blijft, dat wij doorgaans geen idee hebben wat de tongentaal die wij spreken of zingen betekent, hoeft in dit opzicht geen probleem te zijn. Wij kunnen namelijk onbewust toch gezegend worden door de voor ons onbegrijpelijke woorden die spreken, bidden of zingen.

Paulus legt echter tevens uit dat het spreken in tongen echter maar een uiterst beperkt nut heeft voor de opbouw van anderen. De geestelijke opbouw die wijzelf door het spreken in tongen ervaren, wordt namelijk niet automatisch ook ervaren door de mensen die ons in tongen horen spreken, zingen of bidden. Paulus maakt dit onder meer duidelijk met een simpel argument dat iedereen met een heel klein beetje boerenverstand al kan begrijpen. Hij constateert heel nuchter dat als wij in een taal tot iemand spreken die deze persoon niet kent, wij ons als een vreemde voor die persoon gedragen. Dit spreken in een onverstaanbare taal scheidt geen persoonlijke toenadering tussen hem en ons, wat wel nodig is als je iemand wilt zegenen. Dit spreken in een onverstaanbare taal scheidt juist afstand tussen spreker en toehoorder. Verder zal iemand die jou niet begrijpt nooit kunnen instemmen met wat je zegt of bidt, ook al zijn deze woorden op zich door God geïnspireerd. Dan zal hij er ook niet door geraakt en gezegend worden (verzen 11, 16).

Feitelijk geeft Paulus hier aan dat uitgesproken geestelijke zegeningen, getuigenis en geloofsopbouw aan dezelfde simpele basiseis moeten voldoen als alle effectieve verbale communicatie: de ander moet snappen waar jij het over hebt. Als wij tegen ongelovigen getuigen, of medegelovigen met woorden willen zegenen of opbouwen, dan moeten zowel wijzelf als onze toehoorders de woorden die wij uitspreken met het verstand kunnen begrijpen. Door hun vrome opwinding waren de Korinthiërs echter kennelijk even het zicht op deze simpele waarheid kwijt geraakt! Het verstand speelt in de opbouw en zegening van anderen met woorden dus altijd een onmisbare rol. Daarom zegt Paulus dan ook dat hij ‘bidt en zingt met zijn geest’, maar ook ‘bidt en zingt met zijn verstand’ (1 Kor. 14:15)

Het mysterieuze argument uit Jesaja

Paulus gebruikt vervolgens een ander argument om te onderbouwen dat het spreken in tongen eerder afstand scheidt dan toenadering. Dit argument is aanmerkelijk lastiger te begrijpen dan het eerste. Paulus zet met dit argument het verstand van de eenvoudige Korinthiërs flink aan het werk. Dit argument is ook de directe aanleiding voor zijn oproep om volwassen te worden in het verstand. Een volwassen verstand is dus onder meer een verstand dat af ten toe hard aan de slag moet! Paulus verwijst in dit argument naar een tekst in Jesaja die stelt dat ‘God door mensen in een onverstaanbare taal en vreemde tongval tot Israël zal spreken’ (Jesaja 28:11).

Deze tekst verwijst naar het komende oordeel van de Babylonische ballingschap vanwege Israëls afvalligheid. Volgens deze tekst in Jesaja zal het horen van de vreemde Babylonische taal Israël haar trieste lot van de ballingschap nog eens extra pijnlijk inpeperen.

Paulus leidt uit deze tekst een geestelijk principe af. Dit principe is dat een toehoorder het horen van een voor hem onverstaanbare taal nooit als een instrument van genade zal ervaren. Hij zal het eerder als iets negatiefs ervaren, en wellicht zelfs als een vloek of oordeel, zoals Israël destijds het horen van een vreemde taal als oordeel ervoer. Ook al bedoelen wij het goed als wij tegen iemand spreken in een voor hem onbegrijpelijke tongentaal, het werkt averechts. De toehoorder zal denken dat je wartaal spreekt, en dat er kennelijk een steekje bij jou los zit. Hierdoor zal hij zijn hart eerder toesluiten voor jouw woorden dan openen. Daarom Paulus zegt dat tongentaal een teken is voor ongelovigen, en wel een negatief teken. Dit spreken in tongen bewijst voor ongelovigen dat gelovigen maar een geschrift zootje vormen. Deze ervaring zal hun ongelof alleen maar bevestigen en versterken (vers 22)^{vi}.

Tongentaal is dan ook normaal gesproken geen nuttig instrument bij evangelisatie, en maar zeer beperkt nuttig in bijeenkomsten van gelovigen. Het is op zich niet verkeerd om tijdens een bijeenkomst in tongen te spreken. Maar dan moeten wij dit zachtjes en discreet doen, zonder de aandacht van anderen af te leiden (vers 28). Paulus voegt er overigens aan toe dat tongentaal wel nuttig is in gemeentebijeenkomsten als de tongentaal wordt vertaald^{vii}. In zo'n geval heeft tongentaal een vergelijkbaar effect als profetie.

In tegenstelling tot tongentaal zonder vertaling, is profetie volgens Paulus wel een nuttig instrument voor bijeenkomsten, omdat het wel in een voor iedereen begrijpbare taal wordt uitgesproken. Profetie bouwt daardoor niet alleen het geloof van gelovigen op, maar spreekt ook tot het hart van ongelovigen. Profetie werkt als een licht van God in hun hart en verstand. Het verschaft hen diepe zelfkennis en zelfinzicht, en overtuigt hen van het bestaan van onze God (vers 24,25). Daarom zegt Paulus dat profetie een teken is voor gelovigen, d.w.z. dat profetie het geloof van toehoorders opwekt of versterkt. Uiteraard hebben onze in begrijpelijke taal uitgesproken woorden alleen dit effect als zij ook echt door de Heilige Geest geïnspireerd zijn. Wij moeten profetie beslist niet verwarren met goedbedoeld menselijk advies, religieuze clichés of theologische stokpaardjes.

Zelfbeheersing in de omgang met Gods zalving

De Korinthiërs begrepen niet alleen het hoe, waar, wanneer en waarom van de gaven van tongentaal en profetie slecht. Zij begrepen evenmin de principes van het partnerschap tussen onszelf en de Heilige Geest. Zij gedroegen zich niet als actieve en verantwoordelijke partners van Gods zalving, maar als robots die door elke geestelijke aandrang werden voortgedreven. Als zij een profetische indruk ervoeren, dan gaven zij zich hier kennelijk volledig aan over. Zij voelden de behoefte deze indruk meteen luid uit te spreken, ook al was er al iemand anders aan het woord. En kennelijk konden zij ook niet stoppen als zij eenmaal aan het woord waren, ook al had inmiddels een andere profeet een openbaring ontvangen die hij graag wilde delen. Hetzelfde probleem gold voor tongentaal. Als de Korinthiërs de drang om in tongen te spreken ervoeren, dan wilden zij 'de geest niet stoppen', en gingen zij luid in tongen spreken, waar en wanneer dan ook, met of zonder vertaling. Het gevolg was een totale kakafonie in hun bijeenkomsten. Iedereen sprak maar door elkaar heen, in wat voor taal dan ook, waardoor er geen touw meer aan was vast te knopen.

Kennelijk heerste er onder de gelovigen in Korinthe een misvatting die ook onder hedendaagse gelovigen regelmatig voorkomt. Deze misvatting luidt dat wij de Heilige Geest ongehoorzaam zijn als wij niet direct en spontaan elke geestelijke impuls blindelings volgen. Paulus weerlegt deze misvatting en stelt een hier een hoofdprincipe van de omgang met Gods zalving tegenover. Dit principe luidt dat de ‘geesten van de profeten aan de profeten onderworpen zijn’ (vers 32 NBG). Dat klinkt wellicht op het eerste gezicht vreemd, omdat onze wil, verstand en emoties onderworpen moeten zijn aan de Heilige Geest, die primair via onze geest werkt. Wat Paulus hier bedoelt is dat God weliswaar geest allerlei indrukken en kracht in onze geest laat vloeien, maar dat wij deze vervolgens wel moeten ordenen en verantwoord hanteren. Wij horen zelf de heerschappij te blijven behouden en uit te oefenen over alles wat wij geestelijk ervaren. Al die geestelijke indrukken en kracht zijn niet bedoeld als een oncontroleerbare vloedgolf die wij maar over ons heen moeten laten komen.

De ‘regisseur zalving’

De Heilige Geest komt ons ook op dit punt te hulp. Het totale pakket van de zalving die Hij ons verschaft omvat ook onderdelen die ons in staat stellen om juist, beheerst en verantwoord met alle andere aspecten van Zijn zalving en genade om te gaan. Het nieuwe testament noemt twee onderdelen van Zijn zalving die op dit punt van pas komen. De eerste is wat Paulus ‘een geest van bezonnenheid’ noemt (2 Tim 1:7). Deze ‘geest’ is gekoppeld aan een geest van kracht en van liefde. Andere mogelijke vertalingen voor bezonnenheid zijn: helder onderscheid, zelfbeheersing, verstandigheid, matigheid en bedachtzaamheid. Al deze mogelijke vertalingen tonen verschillende aspecten van deze ‘geest’ of zalving.

Deze ‘geest’ van bezonnenheid’ is van groot nut voor heel ons leven, en niet alleen maar voor het beheer van Zijn genadegaven. Deze ‘geest’ stelt ons in staat om even rustig, wijs en weloverwogen te bepalen hoe wij wel en hoe wij niet moeten reageren in bepaalde situaties. Maar deze ‘geest’ of zalving helpt ons ook om verstandig en beheerst met geestelijke uitingen om te gaan, en deze in goede banen te leiden. Deze geest helpt ons tevens om zelfbeheersing over onze geest uit te oefenen. Hierdoor hoeven wij niet met alle winden mee te waaien of elke impuls die wij voelen maar meteen te volgen.

Deze ‘geest’, of zalving, van onderscheid is een sleutelonderdeel van Gods zalving. Deze zalving is als een regisseur die bezonnen beoordeelt welke rol de verschillende onderdelen van Gods zalving moeten spelen, en op welk moment en op welke wijze. Deze geest van zelfbeheersing en bezonnenheid geldt voor alle gelovigen. Dit sleutelonderdeel van Gods zalving onderstreept nog maar eens dat wij absoluut de Heilige Geest niet ongehoorzaam zijn als wij zelfbeheersing tonen in de omgang met geestelijke manifestaties en indrukken. Integendeel, als wij deze zelfbeheersing niet tonen, veronachtzamen wij een sleutelonderdeel van Gods zalving. Dan zijn wij geestelijk kwetsbaar, zoals de gemeente in Thessaloniki die ‘hun verstand dreigden te verliezen en in paniek te raken’ vanwege valse profetieën, woorden of andere geestelijke uitingen (2 Thess. 2:2).

De zalving van waarheid en onderscheid

Het tweede onderdeel van Gods zalving dat ik hier wil noemen is de zalving van waarheid en onderscheid. De apostel Johannes noemt deze zalving in zijn eerste brief (1 Joh. 2: 26,27). Het hoofddoel van deze zalving is om ons te beschermen tegen ketterij en misleiding. Door deze

zalving bevestigt de Heer in onze geest of een lering of geestelijke uiting waar, zuiver en waardevol is, dan wel onwaar, geestelijk onzuiver en waardeloos. Als zo'n lering of geestelijke uiting wel waar, waardevol of zuiver is, merken wij door deze zalving een bevestiging in onze geest op. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het ervaren van een diepe zekerheid of vrede. Maar als er iets in een lering, geestelijke uiting of bediening iets grondigs mis is, ervaren wij een waarschuwing in onze geest. Wij krijgen dan bijvoorbeeld een diep besef van onbehagen of onrust, of ontvangen diep in onze gedachten een waarschuwend woord of beeld.

Het is voor ons geestelijk welzijn van het aller grootste belang dat wij de signalen van deze zalving in ons opmerken en gehoorzamen. Helaas komt het regelmatig voor dat een gelovige een waarschuwend signaal van deze zalving ontvangt, maar deze niet serieus neemt. Dat gebeurt bijvoorbeeld als hij ziet dat andere gelovigen enthousiast reageren op de uiting, lering of bediening waarvoor dit signaal van deze zalving hem waarschuwt. Hij denkt dan vervolgens dat hij zich deze waarschuwing wel zal hebben ingebeeld. Om die reden gaat hij zich toch openstellen voor de onzuivere geestelijke invloed waarvoor Gods zalving van waarheid en onderscheid hem dus wilde behoeden.

De zalving van waarheid en onderscheid en de 'geest van bezonnenheid' gaan hand in hand in het beheer van alle manifestaties van Zijn zalving. De zalving van waarheid helpt ons eerst om te onderscheiden of en in hoeverre een bepaalde geestelijke uiting of lering waar, waardevol en/of onzuiver is. Vervolgens instrueert de 'geest van bezonnenheid' ons wat de juiste en verantwoorde actie is die wij moeten ondernemen naar aanleiding van deze geestelijke uiting of lering.

Zowel de 'geest van bezonnenheid' als deze zalving van waarheid en onderscheid zijn algemene werkingen van de Heilige Geest. Elke gelovige kan deze onderdelen deze vormen van de zalving van de Heilige Geest in principe ontvangen^{viii}. Dit onderscheidt deze algemene werkingen van de Heilige Geest van de genadegaven die Paulus in 1 Kor. 12 en 14 uiteenzet. Deze mate waarin de Heilige Geest deze genadegaven toebedeelt kan wel van gelovige tot gelovige variëren.

Deze zalving van onderscheid en 'geest van bezonnenheid' werken veruit het effectiefst als deze hun indrukken kunnen doorgeven aan een volwassen verstand. Hoe gezonder ons verstand functioneert, hoe beter wij de signalen van deze twee zalvingen zullen oppikken. En hoe beter wij deze signalen oppikken, hoe helderder ons besef zal worden van wat wij nu wel en wat niet precies moeten doen. En hoe kleiner de kans wordt dat wij allerlei geestelijke namaak en flauwekul verwarren met de uitingen en inspiratie van de Heilige Geest.

Stappen in toetsing

Net als de geest van bezonnenheid moeten wij de zalving van waarheid en onderscheid actief gebruiken. Zo dienen wij eerst eerlijk te toetsen of onze eigen geestelijke indrukken wel echt van de Heilige Geest komen (1 Thess. 5:21). Sommige gelovigen ervaren een enorme geestelijke gedrevenheid die niet noodzakelijkerwijs zuiver is. Soms komt deze gedrevenheid voort uit ongecontroleerde impulsiviteit, geestelijke onrust, of zelfs van een dwangneurose, hoe vroom deze dwangmatige impulsen en gedachten ook mogen lijken.^{ix} Ook kunnen er nog demonische deurtjes in onze persoonlijkheid openstaan omdat ons proces van bevrijding en

persoonlijk herstel nog niet voltooid is. Door deze deurtjes kunnen kracht of inspiratie uit een onzuivere bron binnenkomen die zich vermengen met de geestelijke kracht en inspiratie die wel van God komt. Deze onzuivere kracht of inspiratie moeten wij tijdig wegfilteren en anderen niet mee beïnvloeden. De zalving van waarheid en onderscheid zal ons hierbij helpen. Uiteraard moeten wij niets accepteren dat tegen de bijbel ingaat. De bijbel is zelf het product van de inspiratie van de Heilige Geest (2 Kor. 3:16). En de Heilige Geest zal Zichzelf natuurlijk nooit tegenspreken^x.

Vervolgens moeten wij bepalen of dit het juiste moment is om al iets te doen met deze geestelijke indrukken of aandrang, of dat wij tot een ander moment moeten wachten. Om profetie als voorbeeld te nemen: wij kunnen zelf bepalen wat de juiste plek en het juiste moment is om een profetie uit te spreken. Wij zijn de Heilige Geest absoluut niet ongehoorzaam als wij de profetie voor onszelf houden omdat wij merken dat dit niet de juiste tijd of het juiste publiek is. De Heer is juist blij met deze verantwoordelijke beslissing! Dat betekent dat wij de ‘geest van bezonnenheid’ serieus hebben genomen.

Hetzelfde principe geldt voor tongentaal. Gods zalving is geen oncontroleerbare kracht, maar een manifestatie van Gods werking waar wij met verstand en beleid mee om moeten gaan. Wij kunnen zachtjes in tongen spreken, en het gewoon stoppen als de situatie hier om vraagt. De Heer geeft ons via de ‘geest van bezonnenheid’ in principe de wijsheid en kracht om goed en verantwoord met dergelijke manifestaties van Zijn werking om te gaan. Maar wij moeten onze actieve rol in deze omgang met Zijn zalving dus wel spelen.

Dit betekent dat niet alleen een gezond, ordelijk verstand belangrijk is voor de juiste omgang met Gods zalving. Een actieve, gezonde wil is dat eveneens. Hiermee oefenen wij beheersing van de geest uit. Het is mogelijk dat wij soms wat heftig voelen ‘borrelen in onze geest’, maar tegelijk merken dat het niet het juiste moment is om hier aan toe te geven. In zulke gevallen besluiten wij met onze wil om nu even geen ruimte te geven aan deze geestelijke impulsen

Overige principes van omgang met profetie

Het is opmerkelijk dat degenen die in de gemeente van Korinthe de ruimte kregen om als profeten op te treden, niet alleen zelf profeteerden. Zij hadden ook de taak om de profetische bijdragen van hun medeprofeten te beoordelen (vers 29). Deze taak gaat dus nog een stap verder dan de toetsing en het beheer van de eigen profetie en geestelijke indrukken. Paulus noemt deze taak van het beoordelen van de bijdragen van anderen maar heel kort, haast in het voorbijgaan. Maar uit het woord dat Paulus hier gebruikt blijkt dat deze taak zeer serieus moet worden genomen.

Het woord beoordelen dat Paulus gebruikt betekent zowel onderscheiden als ‘zorgvuldig afwegen’. Dit is bijvoorbeeld wat een rechter doet wanneer hij alle kanten van een zaak zorgvuldig tegen elkaar afweegt voor een definitief oordeel te vellen. Uit dit woord kun je opmaken dat deze medeprofeten moeten toetsen wat in een uitgesproken profetie echt van de Heilige Geest komt, en wat niet. Verder moeten zij de interpretatie en toepassing die de profeet van zijn profetie geeft, zorgvuldig afwegen. In dit gezamenlijke proces van zorgvuldige afweging wordt extra duidelijk wat deze profetie betekent, hoe het moet worden toegepast, voor wie het bestemd is, voor welke tijd, en wat de eventuele voorwaarden zijn

voor de vervulling van deze profetie. Ook voor deze taak van toetsing zijn de zalving van waarheid en de geest van bezonnenheid hard nodig.

Uit Paulus' instructies kun je dus afleiden dat deze zorgvuldige beoordeling van groot belang is. Het is een onmisbaar onderdeel van het profetische proces. Deze beoordeling verduidelijkt welke onderdelen van de profetie echt van God komen. Zo weten de toehoorders wat zij in deze profetie echt ter harte moeten nemen, en wat zij beter kunnen vergeten. Verder helpt deze beoordeling om de betekenis en waarde van de profetie helder te begrijpen. Op deze manier wordt tevens helder hoe de gelovigen deze profetie in hun leven moeten toepassen, wat zij moeten doen of juist moeten vermijden.

Toetsing als medicijn tegen verwarring

Deze korte, maar o zo belangrijke zinsnede van Paulus in vers 29 is voor ons huidige gelovigen van net zo groot belang als voor de Korinthiërs destijds. In hedendaagse charismatische kringen bestaat momenteel een grote profetische verwarring. Soms worden er heel lichtzinnig allerlei grote beloften over gelovigen uitgesproken die vervolgens nooit in vervulling gaan. Of er worden allerlei heftige ontwikkelingen in de wereld voorspeld of 'duistere complotten geopenbaard', die een bron zijn van grote onrust en onnodige opwindning (vglk. 2 Thess. 2:2). Wij moeten nooit en te nimmer een profetie voor zoete koek aannemen, zelfs niet van een gerenommeerde profeet. Wij houden in onze omgang met de zalving van profetie alleen het juiste spoor als wij Paulus' instructies over grondige en zorgvuldige toetsing volgen. Daar hebben wij de leiding van de Heilige Geest voor nodig, maar dus ook een goed geïnformeerd en actief werkend volwassen verstand.

Dit houdt tevens in dat wij met heel ons hart moeten accepteren dat ook onze eigen profetische bijdrage – of geestelijke bijdrage van andere aard – door anderen wordt beoordeeld. Wij moeten deze toetsing door anderen in alle opzicht met een volwassen houding ondergaan. Vooral nederigheid en corrigeerbaarheid zijn hierbij belangrijk. Wij moeten ons niet gekwetst, afgewezen of beledigd voelen als onze profetische medegelovigen sommige aspecten van onze profetie niet betrouwbaar vinden. Onderwerping aan de Heer betekent ook dat wij ons onderwerpen aan de bijbelse protocollen van beoordeling van onze geestelijke indrukken^{xi}.

Bovendien is zo'n toetsing door anderen ook nuttig voor onszelf. Wij zijn en blijven altijd leerlingen, die grotendeels door vallen en opstaan leren. Zelfs de beroemde profeet Jesaja zei van zichzelf dat hij als een leerling profeteerde (Jes. 50:4NBS)^{xii}. Deze houding van corrigeerbaarheid en nederige bereidheid om verder te leren bevordert een verdere groei in de kwaliteit van onze bediening. Een houding van trotse eigenwijsheid en gebrek aan corrigeerbaarheid van onze kant daarentegen, blokkeert de verdere groei van de kwaliteit van onze bediening alleen maar.

Waarom maar drie?

In dit hoofdstuk wil ik tot slot nog ingaan op een opvallende instructie die Paulus de Korinthiërs geeft. Hij instrueert hen om tijdens hun bijeenkomsten ten hoogste drie mensen te laten profeteren. Om orde in de chaos van de bijeenkomsten van Korinthe te scheppen, geeft hij dus niet alleen regels voor het gebruik van profetie, maar stelt hier ook grenzen aan. Voor een moderne charismatische gelovige is dit misschien vreemd, en komt wellicht zelfs over als

een controlegeest. Het lijkt net of Paulus het werk van de Heilige Geest beperkingen oplegt. Maar wij moeten begrijpen dat de Heilige Geest juist blij is als wij een ordelijk kader scheppen voor het gebruik van Zijn zalving, en hierbij ook grenzen stellen. Hij is geen God van chaos, maar een God van vrede.

Het bijbelse begrip vrede – shalom – betekent tevens orde, welvaart en welzijn. Vrede is dus geen saaie en strenge orde, maar een orde waarin alles op een harmonieuze manier functioneert, en binnen de juiste grenzen. Juist in zo'n orde komen alle bijdragen die door Zijn zalving zijn geïnspireerd tot hun doel en bloei. Met andere woorden, als wij zo'n situatie van ordelijke vrede creëren in ons leven en bijeenkomsten, voelt de Heilige Geest Zich thuis. Het is prima om de Heilige Geest welkom te heten, maar nog beter om Hem Zich thuis te laten voelen! Dit schept een atmosfeer waarin Hij extra effectief kan werken, tot het welzijn van ons allemaal.

Verder is het zeker geen ramp als wij het aantal profetieën in een bijeenkomst beperken tot drie. Per slot van rekening moet er in een bijeenkomst ook ruimte zijn voor andere bijdragen dan profetie. Verder zijn de belangrijkste punten die de Heilige Geest via profetie wil delen doorgaans wel allemaal aan de orde gekomen als drie gelovigen hebben geprofeteerd. Vaak hebben de profetieën die anderen hebben ontvangen, maar niet hebben kunnen uitspreken, een vergelijkbare boodschap als één van de wel uitgesproken profetieën. Hun toegevoegde waarde is daardoor doorgaans maar beperkt. Bovendien, de nog niet uitgesproken profetieën kunnen indien nodig ook een andere keer nog aan bod komen, of gewoon informeel worden gedeeld.

Nu was Paulus hier mogelijk extra streng voor de Korinthiërs omdat het zo'n zootje was in hun bijeenkomsten. Wij kunnen hier mijns inziens dan ook niet uit afleiden dat het per se altijd verboden is om in een bijeenkomst meer dan drie mensen te laten profeteren^{xiii}. Wanneer wanorde dreigt toe te slaan in bijeenkomsten is het echter onvermijdelijk dat de teugels even strak worden aangetrokken. Maar als onze bijeenkomsten zonder al te veel sturing toch harmonieus en ordelijk verlopen, mogen wij de teugels vast wel weer wat laten vieren. De 'geest van bezonnenheid' zal ons hierin ongetwijfeld ook de juiste wijsheid geven.

De hoofdregel in Paulus' betoog luidt dat wij gelovigen er op moeten toezien dat alle bijdragen in ordelijke banen worden geleid. Deze hoofdregel geldt ten alle tijden voor alle gelovigen. Zoals reeds gezegd kan God ons dan optimaal opbouwen en zegenen. Maar hoe strak en streng deze ordelijke banen moeten zijn, kan van de situatie afhangen, zoals van de mate van volwassenheid en zelfdiscipline van de leden van onze gemeente of groep.

D. Hoe wordt ons verstand volwassen?

Een gezond en volwassen verstand groeit natuurlijk

De vraag is nu hoe wij volwassen worden in ons verstand. Zoals al gezegd, gaat Paulus er kennelijk van uit dat de kenmerken van een volwassen verstand wel voor iedereen duidelijk zijn. Dit is ook niet vreemd als wij beseffen dat een gezond en ordelijk verstand een algemene scheppingsgave van de Heer is. Het gezonde en ordelijke functioneren van ons verstand kunnen wij dan vergelijken met het functioneren van onze lichaamsdelen en organen. Ons hart, nieren, armen, e.d. werken vanzelf naar behoren zolang zij geen schade hebben opgelopen, zoals door geboortefwijkingen, ongelukken, geweld, ernstige ziekte, ouderdom,

e.d. Wij moeten onze lichaamsdelen en organen beschermen tegen deze bedreigingen en verder goed behandelen. Zolang wij dit doen zullen deze lichaamsdelen en organen automatisch naar behoren functioneren, overeenkomstig Gods ontwerp voor elk orgaan en lichaamsdeel. Ons hart pompt dan krachtig, maar rustig en regelmatig; wij kunnen ons armen naar believen optillen, enzovoorts.

Ordelijk denken volgt hetzelfde principe. De Heer heeft ons verstand het vermogen ordelijk te denken, volgens de denkprincipes die Hij voor het verstand ontworpen heeft. Uiteraard bestaan er verschillen in intelligentie, waardoor de één veel sneller van begrip is en complexere vraagstukken kan begrijpen dan de ander. Maar zolang er geen sprake is van een ernstige beschadiging of misvorming van de hersenen, heeft ieder mens in principe het vermogen om helder en ordelijk te denken. Ieders verstand kan dus in principe fungeren als een gezonde ondergrond voor het omgaan met Gods inspiratie en zalving.

Bolwerken die deze groei belemmeren

Er kunnen echter lichamelijke, psychische en geestelijke factoren werken die ons vermogen tot helder denken vertroebelen. Deze kunnen uiteraard in mate van ernst verschillen. Psychische of psychiatrische problemen, zoals dwanggedachten of oncontroleerbare emoties, kunnen ons vermogen helder te denken, verstoren. Hetzelfde geldt voor effecten van overmatig druggebruik en occulte bindingen. Een op hol geslagen fantasie vermindert het vermogen geconcentreerd en gefocust te denken. En bolwerken als zwaarmoedigheid en afwijzing verhinderen dat wij gebeurtenissen in de juiste proporties zien, waardoor wij makkelijk onjuiste conclusies trekken. En bolwerken als geestelijk misbruik, manipulatie en afhankelijkheid kunnen ons vermogen om actief en zelfstandig te denken lamleggen.

Dergelijke negatieve invloeden in ons leven kunnen ons enerzijds verleiden om onzuivere en onware indrukken ten onrechte aan de Heilige Geest toe te schrijven. Het tegenovergesteld is ook waar. Bolwerken van afwijzing, negatieve kritiek en veroordeling, diep wantrouwen en andere vormen van negativisme in ons denken kunnen de werking van Gods zalving van onderscheid blokkeren of vervormen. Dan worden wij verleid om ware uitingen van de Heilige Geest af te wijzen, en deze zelfs toe te schrijven aan demonische invloeden of menselijke manipulatie. Dergelijke bolwerken verklaren ook het bestaan van vele digitale informatiekanaal waarin bekende geestelijke leiders worden beschuldigd valse broeders te zijn, en handlangers van de vijand.

Nu stelt de bijbel dat er inderdaad valse broeders, profeten, apostelen e.d. bestaan (2 Kor 11:13-15; 2 Petr. 2:1). Het is daarom zeker mogelijk dat wij ooit zelf op zo'n valse leider stuiten. Dan moeten wij deze niet volgen, maar juist mijden (Matth. 7:15). Er is echter een zorgvuldig protocol vereist om zo'n valse leider publiekelijk aan de kaak te stellen in de gemeente als geheel. Ook hebben wijzelf lang niet altijd de opdracht van de Heer ontvangen om hier een actieve rol in te spelen. De bijbels zegt zelfs in dit verband dat God vele valse leiders pas bij Jezus' terugkomst uit Zijn koninkrijk verwijderd. Als wij proberen deze valse leiders zelf voor die tijd uit Zijn koninkrijk te verwijderen, lopen wij het risico grove fouten te maken en medegelovigen vals te beschuldigen (Matth. 13:24-30). Daarom moeten wij zeer terughoudend zijn met publiciteitscampagnes tegen 'valse broeders', en hierin alleen een rol spelen als en voor zover de Heer ons dit nadrukkelijk opdraagt.

Vele campagnes tegen geestelijke leiders zijn echter niet door God bevolen, en evenmin door Zijn zalving van waarheid en onderscheid geïnspireerd. Deze komen vooral voort uit de duisternis in het hart en verstand van degenen die deze campagnes voeren. Jezus zegt dat wij eerst de balk uit ons eigen oog moeten verwijderen, zodat wij beter kunnen zien om pas daarna eventueel de splinter uit het oog van de ander te verwijderen (Matth. 7:5). Dit betekent dat wij eerst elke balk van negativisme uit onszelf dienen te verwijderen. Dan zal de echte zalving van waarheid en onderscheid puur en ongehinderd in ons doorbreken. Pas daarna kunnen wij deze zalving ook toepassen om de geestelijke bijdragen van anderen helder te toetsen.

Volwassen worden in ons verstand vereist dan ook bovenal het opruimen van de belemmeringen opruimen die ons denken. Als wij dit doen, komt het vermogen om ordelijk, zindelijk te denken vanzelf weer aan de oppervlakte. Sommige lichamelijke beperkingen op dit vlak, zoals opgelopen hersenschade, vereisen een spectaculaire manifestatie van Gods genezende kracht. Daar kunnen wij voor bidden. Zolang dit wonder niet doorbreekt moeten wij zo optimaal mogelijk met deze beperkingen omgaan. Andere beperkingen, zoals restanten van occulte bindingen en afwijzing, kunnen wij in Gods genade uit de weg ruimen door bevrijding, innerlijke genezing en herstel.

Tevens dienen wij actief aan Gods proces van vernieuwing mee te werken. Dit houdt onder meer in dat wij ons denken ook actief trainen, en zelfbeheersing leren uitoefenen over onze emoties en fantasie. Verder dienen wij te waken voor een religieuze geest die ons wil verleiden om onze onzuivere geestelijke gedachten, indrukken en impulsen aan de Heilige Geest toe te schrijven, hoe bizar deze ook zijn. Wij moeten leren de bron van deze gedachten, indrukken en impulsen te onderscheiden, en wat onzuiver is te weerstaan. De ontwikkeling van een gezond en volwassen verstand zal één van de mooie vruchten zijn van deze inspanning.

Bolwerken inzake de rol van het verstand

Een belangrijk bolwerk dat de volwassenheid van het verstand van gelovigen ondermijnt is onderschatting van het verstand in geestelijke zaken. Dit bolwerk is al in de inleiding van dit artikel aan de orde geweest. Zoals gezegd beschouwt dit bolwerk actief en ordelijk denken automatisch als geestelijke trots en wereldse wijsheid, en ziet dit het menselijk verstand als een blokkade en stoorzender voor het werk van de Heilige Geest. Dit bolwerk is de religieuze cultuur van delen van de christenheid binnen geslopen. Individuele christenen worden door deze ongezonde antipathie tegen het verstand vaak ongemerkt en stapsgewijs beïnvloed. Zij zijn zich van de invloed van dit bolwerk in hun leven dan ook vaak helemaal niet bewust. In appendix II zal ik kort ingaan op enkele factoren die de groei van dit bolwerk hebben beïnvloed. Om een geestelijk volwassen discipel te worden moeten wij dit bolwerk nadrukkelijk afleggen, en Gods ontwerp voor ons verstand omarmen en in de praktijk brengen. De Heilige Geest is uiteraard bereid om ieder van ons te tonen in hoeverre dit bolwerk nog in zijn leven werkzaam is.

Aan de andere kant houdt volwassenheid van ons verstand voor de christen in dat zijn verstand niet op de troon zit, maar is onderworpen aan en aangesloten op de actieve leiding van de Heilige Geest. Deze volwassenheid kan echter worden belemmerd door een bolwerk dat wel de rol van het verstand respecteert, maar dat grote moeite heeft met de onderwerping

aan en openheid voor de inspiratie van de Heilige Geest. Dit bolwerk kan een overblijfsel zijn van een atheïstisch of agnostische geestelijke achtergrond, waarin het verstand wel op de troon van ons leven wordt gezet. Tevens wordt in een dergelijke achtergrond het bestaan van een bovennatuurlijke werkelijkheid ontkend. Dit bolwerk wordt verder versterkt door een houding van scepsis, zelfgekozen twijfel. Deze houding kenmerkt op het verstand gerichte levensbeschouwingen doorgaans in sterke mate. Maar ook gelovigen die uit een sterk op het verstand gerichte christelijke traditie komen, kunnen van dit bolwerk last hebben.

Gelovigen uit dergelijke achtergronden hebben vaak moeite om de stem van de Heer te leren horen, en open te staan voor Zijn inspiratie en kracht. Dit bolwerk probeert hun geestelijke oren en ogen zo dicht mogelijk te houden. Bovendien zijn deze gelovigen zo gewend geweest om op de controle van hun verstand te vertrouwen dat zij onbewust bang zijn om zich aan de Heilige Geest over te geven. Voor deze overgave moeten zij immers de comfort zone van hun vertrouwen op hun verstand loslaten. De scepsis die dit bolwerk kenmerkt belemmert verder een open houding bij het toetsen van geestelijke uitingen en indrukken. Door deze scepsis neigen deze gelovigen ertoe alle geestelijke uitingen en indrukken al bij voorbaat te wantrouwen. Scepsis is een tegenstander van geloof, en belemmert de groei ervan.

Dit bolwerk kan diepe en taaie invloed op ons leven uitoefenen. Maar de Heer kan en wil ons van dit bolwerk verlossen. Hiervoor is gebed nodig, een proces van hervorming van onze gedachten, en vaak ook bevrijding. Dan zullen wij een ‘gezonde geest’ in een ‘gezond verstand’ ontwikkelen, waardoor wij wel goed zijn aangesloten op het werk en de inspiratie van de Heilige Geest.

Het autoritaire leiderschapsmodel

Het leiderschapsmodel dat in vele pinkster- en charismatische kerken populair is werkt helaas als een extra remmende factor in de volwassen wording van het verstand van de gelovigen^{xiv}. In dit model is de leider, of leiders, door God aangesteld en voor die taak gezalfd. God eist dat de leden zich aan de leider of leiders onderwerpen, op straffe van de beschuldiging van rebellie. Het autoritaire leiderschapsmodel slaat heel makkelijk om in een geest van controle. De leden moeten dan de instructies, inzichten en beslissingen van de leiders klakkeloos aanvaarden en uitvoeren. Zij mogen geen kritische vragen stellen of bezwaren uiten, ook als deze vragen en bezwaren goed doordacht en onderbouwd zijn.

In Efeze 4 stelt Paulus echter dat geestelijk leiderschap juist bedoeld is om de gelovigen te helpen in alle opzichten volwassen te worden in Christus. Daar hoort ook volwassen denken en het vermogen zelf onderscheid te maken tussen goed en kwaad bij (Hebr. 6:14). De overmatige nadruk op onderwerping aan de leiders stimuleert het volwassen denken en beoordelen van de gelovigen echter niet, maar onderdrukt deze juist. Ten gevolge hiervan blijven de gelovigen ‘onmondige kinderen’, geestelijk stuurloos en extra kwetsbaar voor misleiding, bedrog, en allerlei wind van leer (Ef. 4:13,14). Door deze geest van controle schiet leiderschap dus haar bijbelse doel voorbij.

Uiteraard is leiderschap nodig. Leiderschap in gemeenten, groepen en bedieningen moet zeker kaders en grenzen stellen, en indien noodzakelijk disciplinaire maatregelen nemen om de gelovigen te beschermen. Maar bij voorkeur leidt bijbels leiderschap via motiveren en overtuigen, en niet via dwang en controle. De woorden ‘gehoorzaam uw leiders’ in Hebr.

13:17 kunnen wij dan ook vertalen met ‘laat u door uw leiders met hun argumenten overtuigen’. De eerste brief van Korinthe is een prachtig voorbeeld van dergelijk leiderschap. Het was een enorme zoon in deze gemeente. En Paulus is zeker op sommige punten streng, en hij stelt duidelijke grenzen. Maar Paulus probeert tevens de Korinthiërs ijverig te overtuigen in deze brief, middels talloze uitleggingen en argumenten. En hij roept hen op om volwassen te worden in hun verstand, zodat zij zijn uitleggingen en argumenten goed kunnen begrijpen.

De grenzen van leiderschap

Leiderschap staat nooit tussen God en de overige gelovigen van een groep of gemeente in. Leiders moeten daarom ook door God gestelde grenzen respecteren in de omgang met hun leden. 1 Johannes 2:26,27 toont duidelijk dat de zalving van waarheid en onderscheid die de Heer aan iedere gelovige heeft gegeven een hogere status heeft dan de leringen van mensen^{xv}. Als een gelovige opmerkt dat Gods zalving hem laat onderscheiden dat een lering onwaar is of een geestelijke bijdrage onzuiver, dan moet hij Gods onderscheid volgen. Per slot van rekening moeten wij God altijd meer gehoorzamen dan mensen.

Uiteraard is het mogelijk dat een leider, of andere medegelovige, meent dat het onderscheid dat een gelovige meent te hebben, onjuist is. En daar kan deze leider best gelijk in hebben. Per slot van rekening moeten wij alles toetsen, dus ook iemands geestelijk onderscheid. In zulke gevallen mogen wij zeker deze gelovige hiervan met argumenten proberen te overtuigen. Maar dit mag niet overgaan in dwang of overmatige druk. Anders schenden wij niet alleen de persoonlijke grenzen van deze gelovige, maar eveneens de grenzen die God aan ons gezag stelt. Bovendien moeten wij als leiders onder ogen zien dat zo’n gelovige ook wel degelijk gelijk kan hebben. Deze gelovige heeft wellicht de signalen van Gods zalving van waarheid en onderscheid beter opgemerkt dan wijzelf. Net als Jesaja zijn en blijven wij altijd leerlingen, ook als wij tegelijk leiders zijn (Jes. 51:4NBG). Nederigheid en corrigeerbaarheid siert ons allen, en helpt ons om geestelijk verder te blijven groeien, ook in leiderschap.

Het is de taak van leiders om de gelovigen te helpen geestelijk volwassen te worden. Hier hoort de groei in deze zalving van waarheid en onderscheid nadrukkelijk bij. Op deze manier worden de gelovigen steeds meer afhankelijk van de Heer Zelf, en daardoor steeds minder van menselijke leiders. Ongetwijfeld trainde en stimuleerde de apostel Johannes zijn eigen ‘schapen’ in deze belangrijke zalving waar hij in zijn eerste brief over schreef. Laten wij zijn voorbeeld volgen.

Corrigeerbaarheid en Gods zalving

Op hun beurt moeten de leden van een gemeente of groep het leiderschap de ruimte en het geestelijke krediet geven om te leiden, zelfs al zijn zij het wellicht met sommige beslissingen niet eens. Onderwerping betekent zeker geen als slaafse volgzzaamheid. Maar onderwerping betekent wel een bereidheid ons te schikken naar de kaders en grenzen die de leiders die voor de gehele groep of gemeente verantwoordelijke zijn, stellen. Tevens moeten wij bereid zijn om ons door de leiders en andere medegelovigen te laten overtuigen en corrigeren. Wij moeten ons niet al te snel beroepen op Gods zalving van waarheid en onderscheid als wij onvrede volgen over opvattingen en beslissingen van leiders. Onze onvrede kan immers ook

te wijten zijn aan onbegrip van onze kant, of aan onzuivere geestelijke bolwerken in onze persoonlijkheid die nog niet geheel zijn opgeruimd!

Bovendien, als de zalving van waarheid en onderscheid echt in ons werkt, zullen wij niet alleen de opvattingen e.d. van medegelovigen opmerken die niet (geheel) kloppen. Deze zalving zal ook in onze geest bevestigen welke opvattingen, e.d. wel waar, zuiver en nuttig zijn. Als wij echt door deze zalving worden geleid zullen wij hiervoor open staan en deze zeer zeker te harte nemen. Wanneer wij over alles wat leiders zeggen of besluiten onvrede voelen, worden wij hoogstwaarschijnlijk door iets heel anders geleid dan door Gods zalving van waarheid en onderscheid!

Als wij te trots of te eigenwijs zijn om ons door medegelovigen te laten overtuigen en corrigeren, dan zijn wij ook geheid te trots en eigenwijs om ons door de Heer te laten overtuigen en corrigeren! Wij moeten ook onze eigen ideeën, indrukken en ervaringen gedegen toetsen, en input van medegelovigen in deze toetsing accepteren. Ook dit is een centraal onderdeel van een geestelijk volwassen houding. Zonder deze geestelijke volwassenheid van onze kant kunnen wij nooit op een juiste en verantwoordelijke manier met de zalving van waarheid en onderscheid omgaan. En wij moeten hierbij dus de rol accepteren die God in Zijn ontwerp voor onze groei in geestelijke volwassenheid aan leiders heeft toebedeeld (Ef. 4: 11-16).

Volwassenheid in het verstand is een keuze

God roept ons op om volwassen te worden. Deze volwassenwording is ook een keuze, wat blijkt uit de manier waarop Paulus zijn oproep in 1 Kor. 14:20 verwoordt. Paulus zegt letterlijk 'wees niet kinderlijk in jouw denken (of verstand), maar wees volwassen in jouw verstand'. Met dergelijke volwassenwording komt echter een persoonlijke verantwoordelijkheid die niet iedere gelovige even prettig vindt. Onvolwassenheid onder gelovigen is dan ook beslist niet altijd de schuld van 'controlerende leiders'. Vele gelovigen vinden het veiliger en makkelijker om afhankelijk te zijn van anderen in hun mening, oordeel en keuzes. Zij kiezen ervoor om in geestelijk opzicht onmondige kinderen te blijven, in plaats van volwassen te worden in hun geestelijk onderscheid en in hun verstand. Sommige gelovigen reizen stad en land af om profeten te horen in de hoop een 'woord' te krijgen dat richting aan hun leven kan geven. Of zij vragen bij elk probleem in hun leven allerlei medegelovigen om een 'woord' als leidraad om uit dit probleem op te lossen. De Heer wil echter dat alle schapen Zijn stem horen, en de Heer kunnen horen over de richting van hun eigen leven (Joh. 10:3; Rom. 8:14).

De profetische bijdragen van medegelovigen zijn zeker heel nuttig om mede te toetsen wat wij zelf van Hem hebben gehoord en begrepen. Ook kan een profetische bijdrage van een medegelovige iets aankondigen wat wij nog niet van Hem hebben gehoord. Dan moeten wij wachten totdat de Heer dit aan onszelf bevestigt voordat wij tot actie overgaan. Verder is het uiteraard heel verstandig om wijze medegelovigen om raad te vragen. Maar wij moeten zelf de verantwoordelijkheid voor onze beslissingen en opvattingen in handen houden, en deze niet aan anderen delegeren.

Bij elke lering, profetie, andere geestelijke uiting en advies dienen wij dus zelf actief onderscheid te maken tussen wat waar en nuttig is, en wat niet. Ook moet iedere gelovige begrijpen wat deze geestelijke bijdrage voor hemzelf nu betekent. De geestelijke input van

andere gelovigen is altijd ondergeschikt aan de zalving van waarheid en onderscheid die de Heer ons heeft gegeven. De doorwerking van deze zalving in ons leven vereist dus een volwassen, actief en ordelijk verstand. Verantwoordelijke leiders benadrukken deze principes overigens zelf ook^{xvi}. Maar gelovigen die voor onvolwassenheid kiezen, slikken de bijdragen van ‘gezalfde mannen en vrouwen van God’ voor zoete koek. Zij schakelen zowel de zalving van onderscheid als hun ordelijk verstand grotendeels uit. Op deze manier verzetten zij zich feitelijk tegen Gods ontwerp voor ons leven. In Gods ontwerp voor ons leven neemt groei naar volwassen discipelschap immers een centrale plaats in.

Dergelijke groei vereist voor sommigen van ons regelrechte bekering. Wij moeten ons afkeren van de valse veiligheid van afhankelijkheid en onvolwassenheid, en actief Gods ontwerp voor discipelschap najagen. Paulus zei in dit verband dat ‘nu ik volwassen ben, heb ik al het kinderlijke achter me gelaten’ (1 Kor. 1: 11b). Onze hang naar blijvende geestelijke onvolwassenheid en afhankelijkheid kan mede worden veroorzaakt door nog niet herstelde persoonlijke wonden en bindingen, zoals angst, afwijzing, misbruik, controle, e.d. De Heer wil dergelijke barrières voor verdere groei in volwassenheid verwijderen. Maar wij moeten er voor kiezen om actief met Hem mee te werken deze barrières op te ruimen.

E. Samenvatting

In dit artikel heb ik Paulus’ oproep om volwassen te zijn in ons verstand besproken. Deze volwassenheid van het verstand is een kernonderdeel van ons volwassen partnerschap van God. Een actief, goed werkend en volwassen verstand vormt nadrukkelijk geen tegenstelling met de inspiratie en bekrachtiging door de Heilige Geest. Integendeel, deze volwassenheid is juist een voorwaarde om verantwoord en effectief om te gaan met alle werkingen van de Heilige Geest die de Heer ons toevertrouwt. Weliswaar is God en Zijn openbaring de hoofdbron van onze wijsheid en onze maatstaf voor de waarheid, en niet het menselijk verstand. Maar in onze onderworpenheid aan de Heer en Zijn openbaring moeten wij desondanks wel actief gebruik maken van een goed werkend verstand.

Eerst ben ik ingegaan op de rol van Gods verstand in Gods scheppingsorde. Met het verstand ontdekken wij niet alleen de orde die de Heer in de schepping gelegd heeft. Maar een actief, gezond en goed werkend verstand is noodzakelijk voor alle menselijke activiteit. Dit geldt niet alleen voor theoretische en intellectuele activiteiten, maar net zo goed voor zeer praktische activiteiten. Een dergelijk verstand is eveneens noodzakelijk voor onze omgang met ‘geestelijke zaken’, zoals de zalving van de Heilige Geest. Volwassen zijn in het verstand is dan ook net zo belangrijk voor intelligente als voor minder intelligente gelovigen.

Ik heb voorts betoogd dat God in Zijn scheppingsorde ons verstand eveneens ordelijk heeft geschapen. Ons verstand volgt elementaire principes en procedures. Ten diepste gelden deze principes voor alle mensen, in welke tijd en cultuur deze ook leven of hebben geleefd. Hierna ben ik nader ingegaan op het belang van een volwassen verstand in onze omgang met de diverse aspecten van de zalving van de Heilige Geest. Paulus’ discussie van het gebruik van profetie en tongentaal in de eerste brief aan Korinthe heeft hierbij als hoofdleidraad gediend. Uit deze discussie kunnen wij het volgende centrale principe voor dit gebruik afleiden: wij gelovigen hebben een actieve verantwoordelijkheid om als Gods partners goed en verantwoord met Zijn zalving om te gaan. Daarvoor moeten wij begrijpen wat Gods doel met alle gaven en aspecten van het werk van de Heilige Geest is, en hoe deze in de praktijk

uitwerken. Een volwassen verstand is hierbij volstrekt onontbeerlijk. Ik heb verder uitgelegd dat de Heilige Geest ons twee uitingen van Zijn zalving heeft gegeven die helpen om goed en verantwoord met de overige aspecten van Zijn zalving om te gaan. Deze twee uitingen zijn de ‘geest van bezonnenheid’ en de zalving van waarheid en onderscheid. Deze twee uitingen van Zijn zalving werken het beste als wij deze met een volwassen verstand gebruiken.

In het laatste hoofdstuk van dit artikel heb ik gesteld dat de bijbel de scheppingsprincipes van ons verstand niet uiteenzet. Kennelijk vond God dat niet nodig. Deze principes van Zijn scheppingsorde zullen vanzelf in ons verstand functioneren, zolang er geen blokkades of belemmeringen in ons denken of hersenen werkzaam zijn. Dit valt te vergelijken met onze lichaamsfuncties, die eveneens automatisch naar Gods scheppingsontwerp zullen werken zolang er geen belemmeringen optreden, zoals ongelukken, geboortefwijkingen, e.d.

Tot slot ben ik ingegaan op enkele veel voorkomende belemmeringen voor het volwassen gebruik van het verstand onder gelovigen, en wat wij hier aan kunnen doen. Aan de ene kant kunnen er belemmeringen van persoonlijke aard zijn, zoals van lichamelijke, psychische en geestelijke aard. Deze kunnen ons enerzijds verleiden allerlei onzuivere geestelijke invloeden ten onrechte aan de Heer toe te schrijven. Maar anderzijds kunnen deze factoren ons eveneens verleiden om zuivere geestelijke invloeden en leiders ten onrechte af te wijzen. Een andere belemmering is het antiverstandelijke bolwerk, dat de geest en het verstand ten onrechte tegenover elkaar stelt. In plaats van volwassen te zijn in het verstand bij de omgang met Gods zalving, schakelt de gelovige door de invloed van dit bolwerk het verstand juist grotendeels uit. Tevens ben ik ingegaan op het bolwerk van scepsis over het werk van de Heilige Geest. Hier kunnen onder andere gelovigen last van hebben die uit een achtergrond komen die juist overmatig nadruk legt op de rol van het verstand, en moeite heeft met het bestaan van de bovennatuurlijke werkelijkheid.

Een volgende belemmering is een verkeerd begrip van leiderschap. Hierdoor belemmert het leiderschap de volwassenheid van de gelovigen in plaats van deze juist te stimuleren. Gebrek aan corrigeerbaarheid is eveneens een andere belemmering die ik kort bespreek. De laatste belemmering is een onwil onder gelovigen om volwassen te worden, waaronder in het verstand. Sommige gelovigen verkiezen de valse veiligheid van onvolwassenheid boven de verantwoordelijkheid van geestelijke volwassenheid. Volwassenheid zijn in het verstand is dan ook een keuze die iedere gelovige zelf moet maken.

F. Appendix I. Drie toelichtingen.

Over het begrip zalving

In het oude testament werden mensen die tot een speciale taak geroepen met olie gezalfd. Zij kregen van God de bijbehorende bovennatuurlijke kracht, wijsheid en andere kwaliteiten die voor deze taak nodig waren. De term zalving is vervolgens een metafoor geworden voor deze bovennatuurlijke werking van de Heilige Geest in mensen, ook als zij niet in letterlijke zin zijn gezalfd. Dit principe geldt zelfs voor Jezus. Hij was en is ‘gezalfd’ als de redder van de wereld, en had daarvoor ook de benodigde bovennatuurlijke bekrachtiging van de Heilige Geest ontvangen (Jes. 61:1). De woorden Messias en Christus betekenen dan ook gezalfd. Toch lezen wij nergens in de bijbel dat Jezus letterlijk door iemand met olie was gezalfd. De

voor Zijn taak benodigde volledige bekrachtiging met de Heilige Geest ontving Hij bij Zijn doop door Johannes de Doper (Matth. 3:13-17).

In navolging hiervan duiden wij de bovennatuurlijke bekrachtiging die nieuwtestamentische gelovigen van de Heilige Geest ontvangen, ook vaak aan met dit woord zalving. Deze zalving bestaat weer uit diverse onderdelen, werkingen. Sommige van deze werkingen zijn vooral werkingen van kracht, andere weer van openbaring, en andere weer van waarheid, kennis, onderscheid en begrip. Deze verschillende onderdelen, werkingen van Gods zalving als totaal, duid ik, in navolging van talloze medegelovigen eveneens met het woord zalving aan. De reden hiervoor is gemak in communicatie (het woord subzalving bij voorbeeld klinkt uiteraard voor geen meter). Het verband waarin het woord zalving wordt gebruikt maakt doorgaans wel duidelijk of het woord slaat op Gods totale zalving of op een speciaal onderdeel van Zijn totale zalving.

De bijbel duidt een bepaalde werking van de Heilige Geest ook regelmatig aan met de term 'geest'. Dit zien wij heel sterk in de beroemde passage in Jesaja over de Heilige Geest die op Jezus rust (Jes. 11:2). De werking van de Heilige Geest wordt in dit verband onderverdeeld in diverse werkingen, of 'geesten', te weten de 'geest van wijsheid en verstand', de 'geest van raad en kracht', de 'geest van kennis en vrees voor de Heer'. Ook hier geldt dat het verband waarin het woord geest wordt gebruikt wel duidelijk maakt of dit slaat op zo'n speciale werking van de Heilige Geest of op iets anders.

Geest, ziel, verstand en lichaam

In charismatische kringen wordt de mens doorgaans onderverdeeld in geest, ziel en lichaam. Niet alle nieuwtestamentische boeken volgen dit onderscheid, maar de brieven van Paulus en die van Hebreëen wel. Ik geloof om deze reden ook dat deze onderverdeling juist is. Onze communicatie en relatie met God verloopt primair via onze geest. Ook de inspiratie en zalving van de Heilige Geest loop in eerste instantie via onze geest. Onze ziel verdelen wij globaal onder in onze wil, verstand en emoties. Ons bewuste leven speelt zich doorgaans op het niveau van de ziel af. Alle signalen van God die via onze geest binnenkomen, moeten dan ook landen en vorm krijgen in onze ziel voordat wij hier mee om kunnen gaan. Gods gedachten en inspiratie zijn dan ook pas bruikbaar als deze via onze geest beland zijn in ons verstand. Zoals ik in dit artikel heb betoogd, is het Gods bedoeling dat ons volwassen verstand Zijn gedachten en inspiratie actief verwerkt. Dit principe geldt zowel voor beeldopenbaring (beelden, visioenen, dromen) als voor woorden en indrukken die wij van de Heer in onze geest hebben ontvangen.

Dit alles is weer niet mogelijk zonder intense betrokkenheid van ons lichaam. Zeker onze uiterst complexe hersenen en zenuwstelsel spelen hierbij een volstrekt onmisbare rol. Geest, ziel en lichaam zijn dan ook in de praktijk van ons leven volkomen verweven. Deze verwevenheid onderscheidt ons van God. God is geest (Joh. 4:24). Hij heeft geen ziel en lichaam nodig om te denken, te plannen, te besluiten, te voelen en te spreken. De mens dus wel. Dit wordt treffend uitgebeeld in Gods schepping van Adam. Eerst vormt God Adams tastbare lichaam uit de aarde, waarna Hij hier Zijn adem in blaast. Aan de ene kant ontvangt Adam zo de levensadem, waardoor hij tot leven komt (Gen. 1:7). Aan de andere kant is de adem ook het beeld van de geest. Door hem geest te geven kan Adam als Gods beeldrager met Hem communiceren. Maar anders dan God heeft de mens dus wel een ziel en lichaam,

nodig om te besluiten, voelen, spreken, te denken en te handelen. Zijn geest kan niet zonder zijn ziel en lichaam functioneren.

Natuurlijk ontstaat er een nieuwe situatie na onze dood. De bijbel zegt dat de gelovigen dan naar de Heer gaan en bij Hem hun 'intrek nemen' (2 Kor. 5:8; Fil. 1:23). De bijbel is echter uiterst karig met informatie over deze toestand. Het is daarom weinig zinvol om hier over te speculeren. Dergelijke speculatie kan ons zelfs in de verleiding brengen om ons open te stellen voor onzuivere geestelijke invloeden. Deze toestand is overigens nadrukkelijk maar een tussenfase. In de bijbel ligt de nadruk niet op 'naar de hemel gaan na onze dood', maar op de lichamelijke opstanding die wij ondergaan bij de terugkomst van Christus.

Het belang van onze aardse lichaam voor ons menselijk functioneren onderstreept nog eens het diepe mysterie van Christus' menswording. Hoewel Hij als eeuwige God geen lichaam had of nodig had, besloot Hij alle goddelijke voorrechten tijdelijk af te leggen (Fil 2:6-8). Hij werd een mens net als wij, en had ook een ziel en lichaam nodig had om goed te functioneren. Na Zijn opstanding en hemelvaart kreeg Hij al Zijn goddelijke voorrechten weer terug. Maar Hij behoudt desondanks altijd Zijn opgestane en verheerlijkte lichaam (Op. 1). Bij Zijn terugkeer op aarde zullen wij ons oude lichaam terugkrijgen, maar dan opgestaan en verheerlijkt zoals het lichaam van Christus nu.

De historische ontwikkeling van charismatisch anti-intellectualisme

Deze vijandige houding tegenover het verstand is mede gevoed door de achtergrond van vroege pinkstergelovigen. Net zoals de gemeenteleden uit Korinthe hadden zij veelal een eenvoudige komaf en weinig opleiding. Zij waren daardoor echter lang niet altijd vrij van gevoelens van minderwaardigheid. De vervulling van de Heilige Geest werkte voor hen mede als een nieuwe bron van eigenwaarde die hun intellectuele achterstelling compenseerde. Dit verleide hen ertoe het belang van ordelijk en volwassen denken in het christelijke leven eerder weg te drukken dan te benadrukken. Geest en verstand werden als het ware tegenover elkaar geplaatst, alsof zij elkaar wederzijds uitsluiten^{xvii}.

Dit werd nog eens versterkt door de ietwat laatdunkende houding die traditionele protestanten ten opzichte van pinkstergelovigen hadden. Aan de ene kant waardeerden zij hun enthousiasme en geloofsblijheid. Maar aan de andere kant beschouwden zij de geestelijke beleving van pinksterchristenen als te emotioneel, oppervlakkig en 'subjectivistisch'. Pinksterchristenen beschouwden in reactie hierop hun eigen geestelijke beleving juist weer superieur aan de verstandelijke benadering van de traditionele protestanten. Daar komt nog bij dat de leiders van de pinksterbeweging minder academisch opgeleid waren dan traditionele protestantse leiders. Bovendien kwamen deze pinksterleiders vaak oorspronkelijk afkomstig uit de hervormde en gereformeerde kerken, en hadden deze soms met flinke onenigheid verlaten. Deze pinksterleiders gingen zich daarom extra afzetten tegen de protestantse kerkcultuur met hun grote nadruk op verstandelijke kennis en begrip.^{xviii}

Door deze factoren heeft het bolwerk van onderwaardering van het verstand in geestelijke zaken in pinksterkringen vaste voet kunnen krijgen. Dit bolwerk dat het verstand en geestelijke zaken tegenover elkaar stelt, heeft zich vervolgens verspreid onder andere gelovigen die het centrale belang van de rol van de Heilige Geest willen benadrukken.

Nu zijn er uiteraard momenteel vele pinkster- en andere charismatische gelovigen die de rol van het verstand wel serieus nemen. Maar dit bolwerk van onderwaardering van de rol van het verstand in geestelijke zaken werkt nog steeds als een taaie onderstroom in de charismatische religieuze cultuur. Regelmatig steekt dit bolwerk ook weer in sterkere mate de kop op. Dit gebeurt helaas ook in tijden van verfrissing. In zulke tijden wakkert de vlam van het werk van de Heilige Geest weer flink op, nadat deze een tijd op een laag pitje leek te branden. Het onderwijs van Paulus in 1 Korinthe 12 en 14 is in zulke situaties extra relevant.

G. Appendix II. Gods denkprincipes en joods en Grieks denken

Regels voor joods denken en Grieks denken

In recente discussies in de gemeente benadrukken vele gelovigen het verschil tussen het 'joodse denken' en het 'Griekse denken'. Hun idee is dat het joodse denken in veel opzichten tegengesteld is aan het Griekse denken. Het joodse denken is volgens hen verweven met bijbels denken, waarin het christelijke geloof haar wortels heeft. De christelijke gemeente heeft volgens hen de fout gemaakt om het joodse denken in te ruilen voor het Griekse denken. Hierdoor is de christelijke gemeente vervreemd geraakt van de wortels van het bijbels denken, en zijn er allerlei heidens Griekse ideeën de gemeente binnengeslopen, die zich met ons bijbels denken hebben vermengd.

Nu zijn er ongetwijfeld vele en soms grote verschillen tussen het bijbels joodse en Griekse denken. Aan de andere kant bestaan er uiteraard ook weer vele verschillen tussen joden onderling en Grieken onderling.^{xix} Bovendien heeft de Griekse cultuur en filosofie ook diepgaande invloed gehad op het religieuze jodendom, inclusief het orthodoxe jodendom^{xx}. Maar de principes van ordelijk denken die God in de schepping heeft gelegd, gelden voor alle volken, en dus eveneens voor zowel joden als Grieken. Er zijn dan ook overeenkomsten te ontdekken in het bijbels joodse denken enerzijds en het Griekse denken anderzijds.

Een prachtig voorbeeld hiervan vinden wij in 1 Kor. 15. Paulus gaat in dit hoofdstuk onder meer in op de opstanding. Hij constateert dat sommige gelovigen in de gemeente van Korinthe de ketterij geloofden die stelde dat er geen lichamelijk opstanding uit de dood plaats zal vinden. Paulus weerlegt deze misleiding nadrukkelijk. Hij stelt dat de opstanding uit de dood een fundament is van het evangelie, zonder welk het evangelie haar kracht en waarde volledig verliest. In zijn redenering gebruikt hij één heel opmerkelijk argument. Hij stelt dat als er geen opstanding uit de dood is, en God dus geen doden opwekt, Christus ook niet uit de dood is opgestaan.

Paulus en Griekse logica

Het argument dat Paulus in 1 Kor. 15 gebruikt komt overeen met de logica van de zogeheten 'wet van de uitgesloten derde' uit de klassieke Griekse logica. Deze wet werd geformuleerd door de beroemde Griekse wijsgeer Aristoteles. Deze wet houdt onder meer in dat twee uitspraken die met elkaar in tegenspraak zijn, niet allebei waar kunnen zijn. Paulus volgt de logica van deze wet ook in zijn betoog over de opstanding. De claim dat God Jezus uit de doden heeft opgewekt, is in tegenspraak met de opvatting dat God helemaal geen doden opwekt. Beide claims kunnen daarom niet tegelijk waar zijn. Ofwel de claim dat Jezus uit de

dood is opgestaan is waar, ofwel het idee God geen doden opwekt is waar. Het is het één of het ander, en een derde mogelijkheid, waarin beide opvattingen waar zijn, is uitgesloten.^{xxi}

Hoewel Paulus vanwege zijn scholing zeker bekend was met Griekse filosofie, was er niets mis met Paulus' joodse identiteit, en evenmin aan zijn vermogen om bijbels joods te denken. Hij kon de stem van de Heer bovendien voortreffelijk horen en stelde zich totaal afhankelijk van de inspiratie van de Heilige Geest op. Evenmin bewijst deze redenering dat Paulus ook door Griekse wijsheid was besmet. Zijn redenering toont dat wij een onderscheid moeten maken tussen Griekse humanistische wijsheid enerzijds en het ontdekken van Gods principes van zindelijk denken anderzijds. De Griekse wijsheid erkent God uiteraard niet. Maar daar uit volgt niet dat alles wat Griekse wijsgeren hebben beweerd over de principes van helder denken automatisch onjuist is. Dit principe van de uitgesloten derde, en vele andere denkprincipes, zijn een voorbeeld van de 'werken van God die in de schepping kunnen worden ontdekt', ook door ongelovige Griekse filosofen (Rom. 2).

Jezus en de wet van de uitgesloten derde

Jezus' denken is volledig in overeenstemming met de principes van zindelijk denken die God in de schepping heeft gelegd. Per slot van rekening heeft Hij Zelf een actieve rol gespeeld in het scheppen van dergelijke denkprincipes. Hij is en was immers het woord door wie God alles heeft geschapen. Het vermogen van de mens om Zijn orde in de werkelijkheid te ontdekken, en het vermogen ordelijk te denken, zijn dus ook dankzij Hem tot stand gekomen (Johannes 1:3; Kol. 1:16). Het is dan ook niet meer dan vanzelfsprekend dat Jezus tijdens Zijn leven op aarde deze denkprincipes uit de schepping Zelf respecteerde en volgde.

In het denken van Jezus is, net als in dat van Paulus, zelfs het denkprincipe van de uitgesloten derde terug te vinden. Een prachtig voorbeeld is een twistgesprek met de Sadduceese leiders (Matth. 22:23-33). Deze leiders geloofden niet dat de historische en profetische boeken uit het oude testament gezaghebbend waren. Zij accepteerden alleen de boeken van Mozes. Omdat naar hun mening de opstanding uit de dood niet nadrukkelijk in deze boeken van Mozes werd vermeld, geloofden zij hier niet in. Zij probeerden Jezus' geloof in de opstanding belachelijk te maken met een vraag naar aanleiding van een flauw kulverhaaltje over een vrouw die 7 echtgenoten zou hebben verloren.

Jezus antwoordt dat de Sadduceeën noch de bijbel noch de kracht van God kennen. Hij gaat aan het einde van Zijn antwoord in op het geloof van de Farizeeën dat de opstanding uit de dood niet vermeld staat in de boeken van Mozes. Jezus' argument komt er op neer dat deze opstanding weliswaar niet nadrukkelijk in de boeken van Mozes wordt genoemd. Maar tegelijkertijd beargumenteert Hij dat ieder die helder en logisch nadenkt wel kan ontdekken dat de opstanding in de boeken van Mozes wordt verondersteld. M.a.w. de opstanding wordt niet expliciet in deze boeken vermeld, maar wel impliciet.

De opstanding lost een schijnbare tegenstelling op

Het argument van Jezus vertoont een grote overeenkomst met de logica die Paulus in 1 Kor 15 gebruikt als hij over de opstanding spreekt. Jezus stelt dat volgens de boeken van Mozes God de God is van Abraham, Isaäk en Jacob. Tegelijkertijd stelt Jezus dat God een God is van levenden, en niet van doden. Nu is het probleem dat alle drie aartsvaders gestorven zijn. Dus deze twee waarheden over God kunnen nooit allebei tegelijk waar zijn. Zij sluiten elkaar uit.

Want als Hij Zich aan Mozes bekend maakte als de God van de inmiddels overleden Abraham, Isaac en Jacob, dan is Hij kennelijk wel een God van doden, en niet alleen maar van de levenden. En als Hij een God van levenden is en niet van doden, dan kan Hij niet tegelijkertijd een God zijn van Abraham, Isaac en Jacob, want al deze drie aartsvaders zijn immers al dood.

Jezus maakt duidelijk dat de opstanding uit de dood deze schijnbare tegenstelling oplost. Want als God in de opstanding der doden Abraham, Isaac en Jacob weer opwekt, dan zijn zij dus niet definitief dood. Hooguit moeten zij gewoon een tijdje wachten totdat zij weer levend zullen worden, maar dat gaat door de opstanding zeker gebeuren. Jezus stelt dan ook dat vanuit Gods perspectief zij levend zijn (Lukas 20:38). In dit licht bekeken kunnen deze twee uitspraken - dat God zowel een God is van levenden, maar niet van doden enerzijds, als de God van Abraham, Isaac en Jacob anderzijds - wel allebei tegelijk waar zijn. Hieruit valt volgens Jezus weer op te maken dat de boeken van Mozes kennelijk wel van de werkelijkheid van de opstanding uitgaan, ook al wordt deze opstanding niet nadrukkelijk met zo veel woorden vermeld.

Jezus bracht met dit antwoord de Sadduceeën tot zwijgen. Zij erkenden kennelijk ook dat God een God van levenden is en niet van doden. En zij erkenden eveneens dat deze waarheid ogenschijnlijk in tegenspraak is met de waarheid dat God de God is van Abraham, Isaac en Jacob. En net als Jezus erkenden zij dat God Zichzelf niet tegen zal spreken. De Sadduceeën moesten daarom schoorvoetend toegeven dat Jezus' redenering waarmee Hij deze ogenschijnlijke tegenspraak oploste, uitermate overtuigend was.

Het juiste perspectief

De klassieke Griekse wijsheid heeft dus sommige principes van zindelijk denken treffend verwoord. Dit betekent uiteraard niet dat alles wat deze Griekse wijsheid over denkprincipes heeft beweerd juist is. Evenmin zijn wij afhankelijk van oude Griekse filosofen om Gods principes van ordelijk, zindelijk denken te ontdekken. En vanzelfsprekend nog minder moeten wij ons begrip van God en geestelijke principes van Zijn koninkrijk door Griekse wijsheid laten beïnvloeden. Helaas is in de christelijke kerk de klassieke Griekse wijsheid vaak op een hoog voetstuk geplaatst. Dit geldt in extra mate voor de room-katholieke kerk van zowel voor als na de reformatie. Maar ook protestantse gelovigen die bijbelgetrouw wilden zijn hebben zich hieraan schuldig gemaakt. Dit heeft ertoe geleid dat regelmatig Griekse filosofische ideeën en denkwijzen het christelijke geloof zijn binnengeslopen en deze hebben vervuild. En dit op een voetstuk zetten van de klassieke Griekse wijsheid is er mede de reden van dat de in gemeente het menselijk verstand in de gemeente te vaak als de bron van kennis en begrip heeft gefungeerd, in plaats van de Heilige Geest, die ons in alle waarheid leidt (Joh. 16:13).

H. Eindnoten

ⁱ De Latijnse term 'sola scriptura', alleen de bijbelse geschriften, was dan ook de lijfspreuk van de reformatie.

ⁱⁱ Een voorbeeld van dergelijke kunstmatige constructies is de controverse over de predestinatie die centraal stond in de bekende synode van Dordrecht in 1618-1619. Een ander voorbeeld is de discussie over de

---

zogenaamde ‘veronderstelde wedergeboorte’, die een belangrijke aanleiding was voor de zogenaamde ‘vrijmaking’ in 1944.

De laatste tijd is er in delen van de gereformeerde een groeiende openheid gekomen voor het werk van de Heilige Geest (wat zeker ook geldt voor grote delen van de rooms-katholieke kerk). Tegelijkertijd is de geestelijke erfenis van overmatige nadruk op het verstand hierbij nog een rem. Aan de andere kant kan deze verstandelijke erfenis op den duur ook positief uitwerken indien deze in het juiste evenwicht wordt gebracht. Gereformeerden die de zalving van de Heilige Geest volledig omarmen zullen vanwege deze erfenis wellicht minder in de verleiding met een onvolwassen verstand met Gods zalving om te gaan. En de interesse, respect en kennis van de bijbel die vele gereformeerden kenmerkt is en blijft zeker ook een uiterst belangrijk pluspunt.

ⁱⁱⁱ Een simpele illustratie van het verschil tussen gelijktijdigheid en oorzakelijkheid. Als ik de contactsleutel in mijn auto omdraai en de motor slaat dan vrijwel meteen aan, dan is er uiteraard sprake van oorzaak en gevolg. Maar als ik mijn contactsleutel omdraai en de auto van mijn buurman slaat aan, dan is dit geen oorzaak en gevolg, maar gelijktijdigheid. Kennelijk heeft de buurman op vrijwel hetzelfde moment zijn auto gestart.

Een goed voorbeeld van een cirkelredenering zijn sommige oude theorieën die het geloof in God verklaren vanuit een vermeende menselijke behoefte naar een God. Maar om te bewijzen dat zo’n menselijke behoefte naar God inderdaad bestaat, werd het feit dat mensen in God geloven weer als argument gebruikt.

Een voorbeeld van een tegenstrijdige en daarmee ongeldige redenering is een oude strikvraag die bedoeld is om het christelijk geloof belachelijk te maken. Deze strikvraag luidt: ‘als God almachtig is, kan Hij dan een steen maken die Hij Zelf niet op kan tillen’. Zoals onder meer C.S. Lewis heeft duidelijk gemaakt, is het antwoord nee. Dit heeft echter niets te maken met God, maar met het feit dat deze vraag de basisprincipes van zindelijk denken schaadt. Immers, als God een steen maakt die Hij vervolgens Zelf niet kan optillen, dan is Hij niet langer almachtig. Eigenlijk komt deze strikvraag daarom neer op de vraag of God zowel almachtig kan zijn als niet almachtig. Volgens het principe van de uitgesloten derde kan dit niet. Deze vraag is logisch tegenstrijdig, en daarmee onzin. Deze vraag zegt dus niets over God, maar alleen op het onzindelijke denken van degene die deze vraag stelt.

^{iv} Laten wij het feit dat onze daden en keuzen onvermijdelijk bepaalde gevolgen veroorzaken als voorbeeld nemen. Sommige denksystemen volgen logische stappen in hun redeneringen en gebruiken regelmatig abstracte symbolen en formules. Andere culturen gebruiken beeldend en praktisch taalgebruik om dergelijk verband tussen gedrag als oorzaak en onvermijdelijke gevolgen uit te drukken. De uitdrukking ‘we ogen wat wij zaaien’ is hiervan een bekend en helder voorbeeld. Andere culturen zullen wellicht een verhaal vertellen over iemand die een heel ambitieus project uitvoerde en daarmee onbedoeld een ramp veroorzaakte om het principe duidelijk te maken dat keuzes en daden onvermijdelijk bepaalde gevolgen hebben. Maar het onderliggende elementaire basisprincipe van oorzaak en gevolg is ten diepste in deze verschillende redeneertranten dezelfde.

^v Onze nieuwsgierigheid kan ons er echter makkelijk toe verleiden om allerlei waarheden die wij slechts ten dele kennen of begrijpen, met onze eigen gedachtenspingsels in te gaan vullen. Dit is een verleiding waar alle gelovigen aan bloot staan, en niet alleen hoogopgeleide en/of superintelligente gelovigen. Ook charismatische gelovigen geven regelmatig aan deze verleiding toe. Dit resulteert in allerlei theologische pseudodiepzinnigheden en ‘eigenwijsheden’, die verwarring zaaien en de deur openen voor misleiding. Wij zullen dus altijd ons verstand aan Gods openbaring moeten onderwerpen.

^{vi} De NGV vertaalt vers 22 onjuist. Paulus zegt hier in heel karige bewoordingen dat tongentaal zonder vertaling feitelijk uitwerkt als een teken dat ongelovigen bevestigt (in hun ongelof). De NBV maakt hiervan dat tongentaal een teken is dat bestemd is voor ongelovigen. Hiermee geeft de NBV de indruk dat God Zelf tongentaal als een dergelijk negatief teken voor ongelovigen bedoelt. Dat is nadrukkelijk niet wat Paulus hier zeggen wil. God heeft tongentaal zeker niet bedoeld als teken om ongelovigen in hun ongelof te bevestigen.

Maar Paulus waarschuwt dat als wij tongentaal in de verkeerde context gebruiken, deze tongentaal onbedoeld wel als zo'n ongelof versterkend teken kan uitwerken.

^{vii} Er zijn situaties waarbij een toehoorder van tongentaal iemand in zijn eigen taal hoort spreken of bidden, zonder dat hier vertaling of interpretatie wordt gegeven. Deze situatie is vergelijkbaar met de situatie op de pinksterdag waarbij aanwezigen uit allerlei volken de gelovigen in hun taal hoorden spreken (Hand. 2:5-12). Ongetwijfeld zal Paulus ook van deze mogelijkheid op de hoogte zijn geweest. In de Korinthe brief zegt hij hier echter niets over. Ik neem aan dat als de Heer een tongentaal gebruiken wil om iemand die deze taal spreekt te zegenen zonder dat er een vertaling aanwezig is, Hij ons vooraf wel een seintje zal geven.

^{viii} Desondanks is het mijn observatie dat gelovigen die een speciale taak van de Heer als leraar hebben gekregen een 'dubbel deel', een extra dosis, van deze zalving hebben ontvangen. Zelf onderwijs geven in de waarheid is uiteraard nog een extra uitdaging boven het onderscheiden van het waarheidsgehalte van het onderwijs van anderen. Daarom hebben leraren zo'n extra dosis van de zalving van waarheid nodig.

Een belangrijke reden voor wanorde in het lichaam van Christus is dat vele gelovigen zichzelf dit leraarschap wel toe eigenen, maar dat zij het voor dit leraarschap benodigde 'dubbele deel' van deze zalving missen. Dit probleem is vaak de oorzaak van onevenwichtige leringen, nutteloze geestelijke modes of zelfs van pure misleiding en ketterij. Daarom waarschuwt Jacobus ons ook dat wij niet allemaal leraars moeten willen zijn (Jac. 3:1). Als wij ons wel als leraar gedragen zonder dat de Heer ons deze extra zalving van waarheid hebben toebedeeld, vallen wij in de valkuil van geestelijke zelfoverschatting waarvoor Paulus ons nadrukkelijk waarschuwt (Rom. 12:3).

^{ix} Wij kunnen zeker ervaringen van Gods aanwezigheid hebben die ronduit overweldigend zijn, en die moeilijk te 'beheren' vallen. Maar in regel geeft de Heer ons dus de gelegenheid om geestelijke ervaringen en de manifestaties van Zijn zalving te ordenen en te beheersen. En Hij verwacht en verlangt ook dat wij dit doen. Dit geldt nog met name als Hij ons als instrument wil gebruiken om anderen te zegenen. Dit principe van zelfbeheersing van onze geest onderscheidt het werk van de Heilige Geest dan ook wezenlijk van heidense cultussen. In dergelijke cultussen neemt een geest de persoonlijkheid van iemand deels of geheel over of schakelt deze uit.

Zelfs bij uitzonderlijk sterke ervaringen schakelt de Heer onze persoonlijkheid niet uit. Een goed voorbeeld is de openbaring van Johannes. Hij raakte in 'geestvervoering' op de dag van de Heer, en had een ontmoeting met de opgewekte en verheerlijkte Christus in al Zijn glorie. Johannes kreeg echter de opdracht om Zijn openbaringen op te schrijven, om de gemeente daarmee te dienen. Hij moest dus goed opletten en onthouden wat Hij zag. Johannes was zich daarom heel bewust van wat Hij zag en hoorde in deze openbaring en sloeg dit actief in Zijn herinnering op. Een vergelijkbaar patroon zien wij in de bijzondere openbaringen van de profeet Ezechiël. Deze waren soms uitzonderlijk intens. Ezechiëls persoonlijkheid werd hierbij echter niet uitgeschakeld, wat blijkt uit Zijn gedetailleerde beschrijvingen van wat Hij in deze openbaringen zag. Verder zien wij dat in vele intense oudtestamentische profetische openbaringen er een samenspraak is tussen de profeet enerzijds, en God, of een engel van de Heer, anderzijds. De profeet was zich hierbij zeer wel bewust van wat Hij zag en hoorde, en praatte ook in zijn volle verstand terug. Dit principe zien wij onder meer bij Jeremia, Amos, Daniël en Zacharia.

^x Hierbij moeten wij wel onderscheid maken tussen de bijbelse waarheid en ons begrip, interpretatie ervan. Soms zijn wij gewend om een vers of gedeelte op een bepaalde manier uit te leggen, terwijl deze uitleg bij nader inzien toch niet helemaal klopt. Via de geest van waarheid en onderscheid wil de Heilige Geest ons helpen Zijn bijbel juist te begrijpen. Daarvoor kan het dus nodig zijn dat Hij ons oude begrip van bepaalde verzen en gedeelten corrigeert. Ook voor deze correctie moeten wij open staan.

^{xi} Paulus gaat hier niet in op situaties waarin een profeet oprecht van mening is dat de interpretatie en toepassing van zijn profetie door medegelovigen onjuist is. Als jou dit overkomt is het verstandig om vriendelijk

---

te zeggen wat de interpretatie en toepassing van jouw profetie naar jouw mening wel is, en het hierbij te laten. Wij kunnen onze medegelovigen nooit dwingen te geloven wat wij vinden of zeggen. Met twistgesprekken over profetieën schieten wij uiteraard niets op.

^{xii} De NBG heeft volstrekt ten onrechte dit woord leerling, dat in deze tekst twee keer wordt genoemd, weggelaten. Hierdoor komt een interessant aspect van wat Jesaja over wil brengen, in deze vertaling niet tot zijn recht.

^{xiii} Paulus praat hier bovendien over algemene bijeenkomsten waar verschillende activiteiten plaatsvinden en ook een dwarsdoorsnee van de gelovigen aanwezig is. Dat sluit natuurlijk niet uit dat er ook specialistische bijeenkomsten kunnen zijn waar wel het delen van profetie wel een grotere plaats inneemt. Je kunt in dit verband denken aan bijeenkomsten waar gelovigen met een bovengemiddelde profetische zalving gezamenlijk willen ontdekken wat de Heer nu op Zijn hart heeft voor een gemeente, stad, land. e.d. De mate van de rol van profetie in een bijeenkomst hangt dus grotendeels af van de doelen van een bijeenkomst en van het aanwezige publiek.

^{xiv} Principes van bijbels leiderschap en leiderschapsmodellen zijn het onderwerp van een apart artikel op deze website. Maar omdat deze principes voor het onderwerp van volwassenwording van het verstand belangrijk zijn, besteed ik hier in dit artikel ook enige aandacht aan.

^{xv} De zogeheten ‘bedekkingstheologie’ is dan ook onbijbels. In deze theologie heeft God de geestelijke verantwoordelijkheid over een gemeente of groep gedelegeerd aan de leiders. De leiders zijn directe verantwoordelijkheid aan God verontschuldigd, maar de leden aan de leiders. De leiders vormen in deze theologie Gods ‘geestelijke bedekking’ die bescherming en zegen voor de leden garandeert. In ruil daarvoor zijn de leden vergaande gehoorzaamheid verontschuldigd aan de opvattingen en instructies van de leiders. Deze onderwerping is zelfs vereist als zij sommige van de opvattingen en instructies van de leiders beschouwen als onbijbels en grove onzin. Als de leden de leiders niet in alles gehoorzamen, maar hun eigen oordeel volgen, maken zij zich volgens deze theologie ‘schuldig aan rebellie’, en zijn zij niet langer in ‘Gods bedekking’ en trekken zij daardoor vloeken en misleiding aan. Deze theologie plaatst feitelijk leiders als geestelijke tussenpersonen tussen God en de gelovigen, en dus in geestelijk status boven de zalving van waarheid en onderscheiding van misleiding die God aan iedere gelovige heeft gegeven.

Diverse promotors van deze theologie hebben hier inmiddels afstand genomen. Maar deze theologie heeft een lange en taaie schaduw, en beïnvloedt in meerdere of mindere mate nog steeds een flink deel van de charismatische gelovigen over de gehele wereld.

^{xvi} Onder meer Derek Prince vergeleek dit principe met het eten van een vis: je moet alleen het vlees opeten, en de graad verwijderen of uitspugen.

^{xvii} Ik spreek hier met name over de Nederlandse situatie. Maar er zijn ongetwijfeld overeenkomsten met de geschiedenis in vele andere landen.

^{xviii} Het is overigens opvallend dat sommige pinksterleiders soms hun eigen gekunstelde theologische bedenkfels produceerden. Deze bedenkfels stonden soms nog verder van de bijbelse waarheid af dan de protestantse leerstellingen waartegen deze pinksterleiders zich verzetten.

^{xix} Zo legt een dominante tendens in het klassieke Griekse denken een enorme nadruk legt op filosofische bespiegelingen en abstracte denkprocessen. De wiskunde stond in hoog aanzien. Het joodse denken zoals wij dit in het oude testament tegenkomen is veel aanschouwelijker en praktisch ingesteld. Tevens heeft de speciale geschiedenis van Gods verbond met Israël enorme invloed uitgeoefend op het joodse mens- en

---

wereldbeeld. Ook is het juist dat in de loop van de kerkgeschiedenis een onheilge vermenging heeft plaatsgevonden tussen het christelijk geloof en Grieks filosofische ideeën en denkwijzen.

Het dieptepunt hiervan zijn de zogenaamde 'Godsbewijzen', waarmee christelijke denkers probeerden aan te tonen dat het bestaan van God via rationeel, logisch denken te bewijzen is. De God waarvan zij het bestaan probeerden te bewijzen, was echter eerder een abstract idee dan de levende persoonlijke God zoals wij door Christus mogen kennen. De inspiratie van de Heilige Geest was verder ver te zoeken, en tot overmaat van ramp klopte de logica van hun redeneringen soms ook van geen kant. In plaats van ongelovigen te overtuigen van het bestaan van God, leverden dergelijke 'Godsbewijzen' vooral hun hoon en minachting op.

Aan de andere kant moeten wij 'joodse denken' ook weer niet idealiseren. Dit denken is alleen maar in overeenstemming met Gods waarheid voor zover dit door de Heilige Geest is geïnspireerd. Helaas zijn vele joodse ideeën en denkwijzen in het verleden dat nadrukkelijk niet. Zo verweet Jezus de geestelijke leiders van Zijn tijd dat zij het volk 'geboden van mensen' leerden, waarvan de goddelijke waarheid en waarde dus ver te zoeken was. Een ander bekend probleem in het joodse denken is dat de religieuze fantasie regelmatig flink op hol slaat. Paulus waarschuwt de gemeente in dit verband tegen joodse fabels, of verzinsels (Titus 1:14). Deze waarschuwing slaat hier ofwel op religieuze verhalen of denkbeelden die geheel verzonnen zijn, of die deels wel waar zijn, maar flink zijn aangedikt. Paulus was uiteraard als geen ander bekend met de ins en outs van het jodendom, en wist dus waarover hij sprak. Ook vele gelovigen tegenwoordig die terug willen naar de joodse wortels van het christelijk geloof laten zich in de luren leggen door joodse verhalen en ideeën die niet in de bijbel staan, en beslist niet door de Heilige Geest zijn geïnspireerd.

Evenmin moeten wij de tegenstelling tussen bijbels joods denken en 'Grieks denken' overdrijven. Zo heeft onder meer Derek Prince erop gewezen hoe logisch en ordelijk Paulus in zijn brieven redeneert. Volgens Prince illustreert dit dat het joodse volk een groot talent heeft voor logisch, ordelijk en analytisch redeneren. Dit verklaart volgens hem ook waarom er zo veel joden een nobelprijs hebben gewonnen. Nu is dit logische, ordelijke en analytische redeneren ook een kenmerk van het klassieke Griekse denken, en van huidig wetenschappelijk denken dat sterk door dit Griekse denken is beïnvloed.

^{xx} Wij moeten hierbij tevens een fundamenteel onderscheid maken tussen bijbels joods denken en het denken van het Rabbijnse jodendom. Deze stroming is in het jodendom geestelijk dominant geworden sinds de val van de tempel van Herodes. Dr. Golan Broshi heeft overtuigend beargumenteerd dat dit Rabbijnse jodendom in extreme mate door de Griekse filosofie is beïnvloed, alsmede door andere klassiek Griekse culturele elementen. Zo zijn de yeshiva, de joods religieuze centra voor permanente studie, gemodelleerd naar de oude Griekse Academia. Verder zijn de principes van studie en uitleg die gevolgd worden bij de studie van de orale traditie, en die volgens deze traditie door Mozes waren ontwikkeld, uit de Griekse filosofie overgenomen. Ten slotte draait deze stroming om verstandelijke kennis, waarbij degene die het slimst redeneert en argumenteert, de hoogste status heeft. Volgens Broshi is zelfs het oude Griekse relativisme, waarin er geen absolute waarheid bestaat, maar deze waarheid fluctueert, in dit Rabbijnse jodendom terug te vinden. Het rabbijnse jodendom is dus eigenlijk een vorm van klassiek Grieks denken verpakt in joodse theologische begrippen.

Ik verwijs de lezer in dit verband naar een serie van 7 verbluffende en briljante podcasts van Dr. Golan Broshi op de website van One for Israel. Deze serie heet The seven Reforms of Rabbinic Judaism. De podcast over dit Rabbijns joodse denken is deel 4, The Philosophical revolution.

^{xxi} Paulus gebruikt een verwant argument dat eveneens overeenkomt met de klassieke logica van Aristoteles. Hij zegt dat als er geen mensen uit de dood opstaan, Jezus die ook mens is (geworden) dan ook niet uit de dood kan zijn opgestaan. Deze redenering heet in die klassieke logica een syllogisme. Een dergelijke redenering bestaat uit een hoofdstelling en een bijstelling, waaruit een onontkoombare logische conclusie valt af te leiden. Het bekendste voorbeeld van zo'n syllogisme is: Hoofdstelling: alle mensen zijn sterfelijk. Bijstelling Socrates (een andere bekende Griekse wijsgeer) is een mens. Noodzakelijke conclusie die hieruit volgt: Socrates is sterfelijk. Immers, wat voor alle mensen geldt, geldt automatisch ook voor specifieke individuele mensen. Qua redenering komt Paulus argument hiermee overeen. Hij zegt feitelijk: Als geen enkel mens uit de dood opstaat

---

(zonder uitzondering), dan valt hier logisch noodzakelijk uit af te leiden dat Jezus, die immers ook een mens geworden is, evenmin uit de dood kan zijn opgestaan.

In discussies over de geldigheid van een redenering is het is wel van belang dat wij begrijpen wat iemand precies bedoelt. Zo is Paulus' betoog in Titus 1:12 onderwerp van academische discussies geworden. Paulus haalt hier een Kretenzer wijsgeer aan die zei dat Kretenzers onder meer onverbeterlijke leugenaars zijn. Hij voegt hieraan toe dat deze opmerking van deze wijsgeer waar is. Nu hebben spitsvondige denkers erop gewezen dat als alle Kretenzers leugenaars zijn, daaruit logisch noodzakelijk volgt dat deze Kretenzer wijsgeer ook een leugenaar is. Wat immers voor alle Kretenzers geldt, geldt automatisch ook voor deze Kretenzer wijsgeer. Dan is het de vraag of zijn stelling dat alle Kretenzers leugenaars zijn, wellicht ook een leugen is. Als dat zo is, dan wordt het hele argument van Paulus innerlijk tegenstrijdig, en daarmee ongeldig. De oplossing ligt uiteraard in het begrip van wat Paulus en deze wijsgeer precies bedoelen. Zij bedoelen niet te zeggen dat alle Kretenzers ten alle tijde liegen. Zij drukken zich wellicht sterk uit, maar bedoelen feitelijk te zeggen dat Kretenzers een hele sterke neiging hebben om te liegen. Maar dit sluit niet uit dat sommigen van hen soms wel de waarheid spreken, vooral als zij, zoals deze Kretenzer wijsgeer, kritisch zelfinzicht hebben ontwikkeld, en zo hun eigen neiging tot liegen hebben ontdekt.

© 2021 *J.W.A. Bakker*